

Matjaž Bizjak

Gallenberški listinski arhiv in rodbinska genealogija

UDK 929.7Gallenberg:930.25

BIZJAK Matjaž, dr., višji znanstveni sodelavec, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, SI-1000 Ljubljana, Novi trg 2, matjaz@zrc-sazu.si.

Gallenberški listinski arhiv in rodbinska genealogija

Zgodovinski časopis, Ljubljana 65/2011 (144), št. 3-4, str. 248–291, cit. 170 + 141

1.01 izvirni znanstveni članek: jezik Sn. (En., Sn., De.)

Članek v prvem delu obravnava historiat listinskega fonda gallenberškega rodbinskega arhiva in se ukvarja z rekonstrukcijo srednjeveškega gallenberškega listinskega korpusa, pri čemer odkriva in objavlja 174 regestov danes izgubljenih originalnih listin. V drugem delu prinaša gallenberško genealogijo za čas med letoma 1300 in 1500; pri tem se v veliki meri opira na omenjene »nove«, obenem pa tudi na vse ostale dostopne vire. Med drugim vključuje tudi kritično obravnavo doslej najobsežnejšega dela na to temo – Schönlebnove *Genealogiae illustrissimae familiae de Gallenberg*.

Ključne besede: Gallenberg, listine, arhiv, genealogija

Avtorski izvleček

UDC 929.7Gallenberg:930.25

BIZJAK Matjaž, PhD, Senior research fellow, Milko Kos Historical Institute, Scientific Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts, SI-1000 Ljubljana, Novi trg 2, matjaz@zrc-sazu.si.

Das Gallenberger Urkundenarchiv und die Familiengenealogie

Zgodovinski časopis (Historical Review), Ljubljana 65/2011 (144), No. 3-4, pp. 248–291, 170 + 141 notes

Language: Sn. (En., Sn., De.)

Exploring the history of the document fonds of the Gallenberg family archives, the first part of the article attempts a reconstruction of the Gallenbergs' medieval document corpus. It examines 174 newly-discovered summaries of the lost original documents. Largely based on the abovementioned "new", in addition to other, available sources, the second part focuses on the genealogy of the Gallenberg family between 1300 and 1500. Among other things, it brings a critical evaluation of Schoenleben's *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*.

Key Words: Gallenberg, documents, archive, genealogy

Author's Abstract

Leta 1995 je Walter Brunner presenetil slovensko medievistično srenjo z objavo 88 do tedaj večinoma povsem neznanih originalnih srednjeveških listin kranjske rodbine Gallenbergov.¹ Listine, ki v veliki večini izvirajo iz 14. stoletja, so pred tem že štiri desetletja (javnosti nedostopne) ležale v depozu štajerskega deželnege arhiva. Tej ustanovi jih je namreč leta 1954 odstopil baron Otto von Dungern v imenu družine Speth von Schülzburg.² Presenečenje in začetno navdušenje je bilo precejšnje, saj bi Brunner težko izbral boljši trenutek za svoje razkritje; vsaj gledano z vidika slovenske historiografije. Ta je ravno doživljala prepoved na področju raziskav srednjeveškega plemstva, ki ga najlepše ponazarjajo tri dela, objavljena v letu pred tem: *Od viteza do gospoda* Maje Žvanut, *Med gradom in mestom* Dušana Kosa in *Goriški grofje* Petra Štiha.³ V nasprotju s pričakovanji pa je novoobjavljeno gradivo doživelo precej medel odziv na področju raziskav. *Gallenberške listine* so sicer postale del »obveznega gradiva« slovenskih medievistov in so od izida dalje upoštevane kot potencialni vir informacij pri različnih raziskavah, medtem ko neke usmerjene poglobljene študije niso bile deležne. Brunner je leto pozneje (1996) v slovenski publikaciji objavil članek, kjer je z opisom zadevnega listinskega fonda in nekaterimi vsebinskimi poudarki dodatno želel opozoriti slovensko strokovno javnost na »eine größere Anzahl bisher unbekannter spätmittelalterlicher Urkunden, die für eine bestimmte Kleinregion eine Fülle neuer Informationen zur Familien-, Orts- und Kirchengeschichte bieten,«⁴ vendar tudi to ni privedlo do, denimo, neke genealoške ali posestno-zgodovinske obravnave rodbine Gallenbergov, kot bi morda lahko pričakovali. Vzroke za to je iskati v dejstvu, da novoodkriti fond – kljub nezanemarljivemu številu novih dokumentov – ne daje zadovoljivih odgovorov na najbolj pereča vprašanja pri temeljnem problemu gallenberške zgodovine, tj. ne omogoča krpanja lukenj v rodbinski genealogiji in posestni zgodovini, ki predstavljata temelj za vse nadaljnje raziskave. Srž problema tiči v tem, da »graški fond« – kot bom skušal prikazati v sledeči razpravi – ni »starejši del nekdanjega družinskega arhiva Gallenberških«, kot ga označuje Brunner,⁵ ampak le njegov torzo.

¹ Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*.

² Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, str. 61; Brunner, *Neue Quellen*, str. 301.

³ Kos, *Med gradom in mestom*; Štih, *Goriški grofje*; Žvanut, *Od viteza do gospoda*. Prim. tudi Štih, *Srednjeveško plemstvo*, str. 67–70.

⁴ Brunner, *Neue Quellen*, str. 301.

⁵ Brunner, *Neue Quellen*, str. 321.

Gallenberški listinski arhiv

Arhiv rodbine Gallenberg, kolikor je še ostalo od njega, je danes shranjen v Arhivu Republike Slovenije. Nahaja se v fondu graščinskega arhiva Dol,⁶ ki po svojem obsegu in bogastvu precej izstopa iz povprečja kranjskih graščinskih arhivov. Ne vsebuje namreč le gradiva, ki se je na gradu nabralo v stoletjih življenja različnih plemiških rodbin in upravljanja s pripadajočo posestjo, temveč tudi obsežno domoznansko arhivsko zbirko, plod zbirateljske aktivnosti barona Jožefa Kalasanca Erberga, ki je nastajala na Dolu ob koncu 18. in v prvi polovici 19. stoletja.⁷ V tem kontekstu se je ohranil tudi arhiv Gallenbergov, predvsem v novem veku ene najpomembnejših plemiških rodbin na Kranjskem.

Namen pričujočega prispevka ni temeljit in podroben pretres gallenberškega arhiva, čeprav si ta gotovo zasluži temeljito obravnavo. Na tem mestu se želim osredotočiti zgolj na en njegov segment – srednjeveške listine, ki kljub pomanjkljivi ohranjenosti omogočajo povsem nov pogled na zgodovino Gallenbergov v 14. in 15. stoletju.

Originalne listine, ki so se sredi 19. stoletja nahajale v dolskem arhivu, so po izvoru pripadale dvema sklopoma. Prvi je izviral iz graščin Dol in Osterberg in je bil torej organski del graščinskega arhiva, drugi sklop pa je bil kot del gallenberškega arhiva prinesen na Dol v okviru Erbergove zbirke. Ker je bil grad Osterberg od sredine 14. do sredine 16. stoletja v posesti rodbine Gallenberg, sta razumljivo oba sklopa za pričujočo raziskavo enako zanimiva. Večino teh originalov (približno 300 listin iz časa do leta 1600) je leta 1880 odkupil kranjski deželni muzej;⁸ danes se nahajajo v zbirki listin Arhiva Republike Slovenije in so strokovni javnosti dobro poznane. Že pred tem je s posredovanjem Hermanna Ignaza Bidermanna nekaj dolskih listin odkupil Štajerski deželni muzej Joanneum v Gradcu; v tamkajšnjem deželnem arhivu jih je danes mogoče identificirati šest iz 14. in pet iz 15. stoletja.⁹ Poleg tega je v času postopne odprodaje Erbergovega arhiva poniknilo še nekaj že evidentiranih kosov, katerih vsebina pa je v večini primerov vsaj v grobem znana. Situacija je, vsaj kar zadeva originalne listine, bolj ali manj jasna: dolski arhiv od konca 19. stoletja do danes ni utrpel pomembnejših izgub. Še do začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja je prevladoval vtis, da je mogoče to obdobje skrbne hrambe raztegovati vsaj do pridobitve gallenberškega arhiva s strani barona Erberga. Do razredčenja in škartiranja gallenberškega listinskega fonda naj bi prišlo v stoletjih pred tem, pri čemer se ni bilo nadejati kakega pomembnejšega odkritja. Potem pa se je zgodila Brunnerjeva objava.

⁶ ARS, AS 730.

⁷ Arhiv dolske graščine je – zahvaljujoč Emi Umek, ki je v letih 1991–1992 sestavila odličen inventar (Umek, *Dolski arhiv*) – precej dobro dostopen in poznan. V obsežnem uvodu je avtorica podala podroben historiat fonda, ki nazorno kaže, da je Erbergova domoznanska zbirka že v času nastajanja, predvsem pa v desetletjih po njegovi smrti zbujala nemajhen interes tedanjih zgodovinarjev. Za odkup posameznih delov sta se zanimala predvsem kranjski in štajerski deželni arhiv.

⁸ Umek, *Dolski arhiv*, str. 49.

⁹ Seznam v Umek, *Dolski arhiv*, str. 74.

Nemudoma je bilo jasno, da so novoodkrte listine nekoč pripadale gallenberškemu rodbinskemu arhivu, ki ga danes hrani ARS. Ne nazadnje za to obstaja neposreden dokaz. V sestavu »graškega fonda« je med drugim tudi ustanovna listina mekinjskega samostana z dne 9. oktobra 1300, katere transumpt iz leta 1750 v fondu mekinjskih listin (danes v ARS) vsebuje sočasno notico, da se original nahaja v rokah grofa Žige Gallenberga.¹⁰ Toda kdaj je prišlo do odtujitve tega pomembnega dela najstarejšega gallenberškega arhiva? Iskanje odgovora na to vprašanje nas pripelje do popisov gallenberških listin, ki jih je sodobna historiografija skoraj v celoti prezrla ali pa vsaj prelahkotno odpravila. V njih se namreč skrivajo odgovori na v uvodu zastavljena pereča vprašanja gallenberške zgodovine.

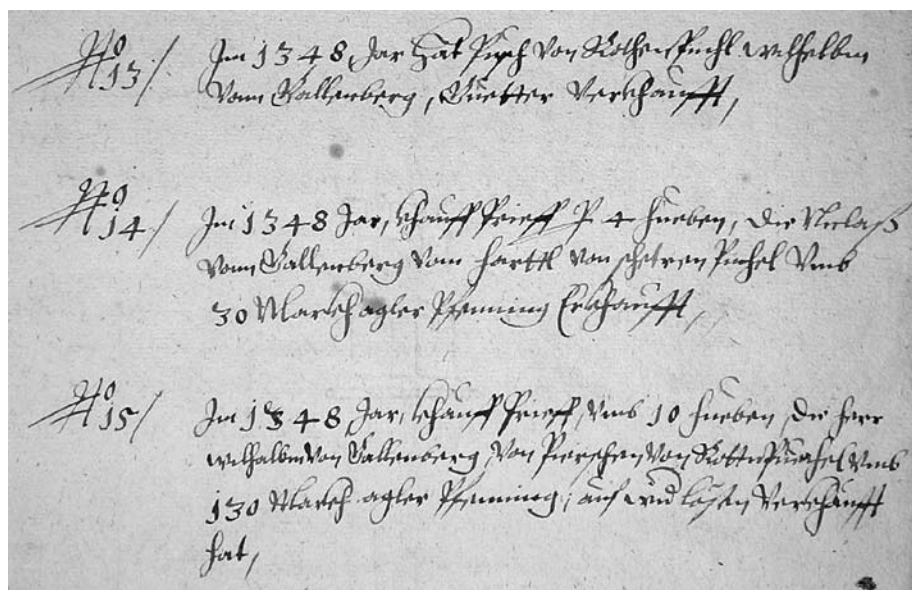
Danes je v okviru dolskega arhiva ohranjenih sedem popisov gallenberških listin:

- I. Inventarni popis iz 16. stoletja, ki navaja 208 listin iz let 1300–1506 (fasc. 133, pag. 425–465).
- II. Popis 179 listin iz leta 1802, ki jih grof Seifrid Gallenberg ni več potreboval in jih je bil pripravljen odstopiti morebitnim interesantom (fasc. 153, pag. 379–403).
- III. Popis listin baronov Gallov v gallenberškem arhivu iz 19. stoletja (fasc. 153, pag. 457–460).
- IV. Popis listin arhiva grofov Gallenberških z začetka 19. stoletja (fasc. 153, pag. 461–538).
- V. Fragmentaren (?) izpisek 18 listin, ki se nanašajo na rodbino Črnelških s konca 18. ali začetka 19. stoletja (fasc. 132, pag. 618–621; 153, pag. 446–448).
- VI. Seznam 38 listin, ki jih je baron Jožef Gall von Gallenstein leta 1834 vzel iz gallenberškega arhiva na Dolu v svojo hrambo (fasc. 153, pag. 539–541).
- VII. Schönlebnovi genealoški izpiski iz originalnih listin, sredina 17. stoletja (fasc. 153, pag. 606–618).

Glede navedenih popisov v obstoječi literaturi vlada precejšnja zmeda, zato nekoliko podrobnejši pretres ne bo odveč. Od vseh najbolj odstopa sedmi popis, ki je pravzaprav zbirka izpiskov iz originalnih listin, ki jih je napravil Janez Schönleben v okviru svojih genealoških raziskav. Dejstvo, da ne gre vedno za prave regeste, temveč dostikrat le za fragmentarne informacije, ne zmanjšuje zanesljivosti tega vira. Schönleben namreč v večini primerov v sklopu izvlečka navaja tudi osebe, ki so listino overovile, poleg tega pa običajno podaja opis ali celo skico njihovih pečatov, kar je bilo mogoče narediti edino le na podlagi originalnih dokumentov. Tako Schönlebnov popis – poleg tega, da navaja nekaj listin, ki jih drugje ne zasledimo – dopolnjuje informacije za posamezne listine iz ostalih popisov. Seznama pod št. III in VI sta zgolj tematska izvlečka iz obsežnejšega popisa oz. fonda listin in se nanašata na dokumente rodbine Gall, s katero so imeli Gallenbergi sorodstvene in poslovne stike, vendar nobena od srednjeveških listin s teh seznamov, ki se delno prekrivata, Gallenbergov neposredno ne zadeva.¹¹ Tudi popis pod številko

¹⁰ Brunner, *Neue Quellen*, str. 301. ARS, AS 1063, ZL, št. 5024, transumpt listine 1300–X–9 iz leta 1750, uvrščen pod napačnim datumom 1307–X–15.

¹¹ Nahajališče teh listin danes ni znano. Prim. Umek, *Dolski arhiv*, str. 53.

Slika 1: Inventarni popis gallenberških listin (I), 16. stol. ARS, AS 730, Graščinski arhiv Dol, fasc. 133, pag. 427.

V je nekakšen izvleček, ki ga Ema Umek glede na pisavo pripisuje grofu Seifridu Gallenbergu.¹² Ohranjen je na dveh prostih legah v dveh različnih fasciklah in ni izključeno, da gre za fragment, vsekakor pa je iz nesukcesivnega oštevilčenja navedenih listin razvidno, da ne gre za del popisa nekega zaključenega fonda. Ostanjejo še trije obsežnejši spiski, ki so bili v preteklosti interpretirani kot popisi enega in istega fonda listin. Na podlagi inventarja dolskega arhiva Eme Umek, ki zadevno problematiko obravnava na več mestih,¹³ dobimo vtis, kot da bi ta fond vseskozi štel okoli 200 kosov, pri čemer jih je popis iz 16. stoletja (št. I) zajel 208, Gallenbergov popis iz leta 1802 (št. II) 179, pozneje pa sta jih Luschin in Dežman pri pregledovanju arhiva naštel 194 oz. 202. Dejansko gre pri popisu št. II za povsem drug sklop listin, ki jih je grof Seifrid Gallenberg, kot rečeno, že leta 1802 izločil iz svojega arhiva in nikoli niso prišle v Erbergovo dolsko zbirko. Danes je velika večina teh dokumentov, ki neposredno ne zadevajo Gallenbergov, v Arhivu Republike Slovenije, in sicer pretežno z oznako provenience »Hohenwart«.

Le dva popisa se torej nanašata na isti listinski fond; vendar je ta v več kot 200 letih doživel toliko sprememb, da lahko govorimo kvečjemu še o istem jedru. Popis št. IV z začetka 19. stoletja je precej obsežnejši od tistega iz 16. (št. I); ne le zaradi novega gradiva, ki se je nabralo v vmesnem času, temveč tudi z ozirom na srednjeveške listine – teh je 374. Med njimi je mogoče identificirati približno polovico od tistih, ki jih navaja starejši popis, 106. Nadalje najdemo v njem skoraj vse listine, ki jih je v sklopu dolskega arhiva odkupil tedanji kranjski deželni muzej

¹² Umek, *Dolski arhiv*, str. 353.

¹³ Umek, *Dolski arhiv*, str. 37, 39–53, 465–472.

in se danes nahajajo v zbirki listin ARS.¹⁴ Pri tem je potrebno poudariti, da gre skoraj izključno za listine, ki se neposredno ne nanašajo na rodbino Gallenberg (Gallenbergi v njih ne nastopajo kot prejemniki). Ob prevzemu so bile urejene v šestih »zvezkih«, od katerih so štirje nosili oznako »tuje družine«, v petem so bile »pergamentne listine kranjskega deželnega plemstva«, v šestem pa »fevdna pisma«, ter v enem dodatnem kartonu.¹⁵ Iz povedanega sledi nekoliko presenetljiva ugotovitev, da je Deželni muzej in posledično Arhiv Republike Slovenije z Gallenberškim arhivom prevzel (morda) le peščico »pravih« srednjeveških gallenberških listin in da so pred letom 1995 vse moderne (slovenske) raziskave o starejši zgodovini te rodbine temeljile le na dokumentih, ki so jih Gallenbergi izstavljali pripadnikom drugih rodbin, deželnemu knezu in cerkvenim ustanovam.

Glede na to, da popis št. I zajema le okroglo polovico listin iz popisa št. IV, verjetno predstavlja listinski arhiv ene izmed gallenberških vej. To je še toliko verjetneje, če drži domneva, da je ta popis nastal v kontekstu nekega zapuščinskega inventarja. V njem najdemo le 8 prej omenjenih originalnih listin, ki so prišle v ARS iz dolskega arhiva, sicer pa se večina listin nanaša neposredno na Gallenberge. V tem popisu najdemo tudi slabe tri četrtine listin iz »graškega fonda«, ki so obenem – v veliki večini – skupaj z vso preostalo dobro četrtino zavedene tudi v popisu št. IV. Do odtujitve »graškega fonda« je torej moralo priti v začetku 19. stoletja, ko so bile listine (domnevno) dveh vej že združene in ponovno razdeljene, vendar drugače kot pred tem.

Kot dopolnilo popisom iz dolskega arhiva so bili pregledani tudi vsi gallenberški zapuščinski inventarji (iz časa med 16. in 19. stoletjem) v Arhivu Slovenije, ki pa med zapuščenimi dokumenti navajajo zgolj peščico srednjeveških listin. V omenjenem gradivu je bilo mogoče identificirati le eno doslej neznano listino, neko drugo, ki se omenja že v enem od gornjih popisov, pa precizneje datirati. Zadevna zapuščinska inventarja navajam kot dopolnilo h gornjemu seznamu:

VIII. Zapuščinski inventar Hansa pl. Gallenberga z dne 9. avgusta 1585 (ARS, AS 309, Zapuščinski inventarji, šk. 31, št. 4, zadnji snopič).

IX. Zapuščinski inventar Jošta Jakoba pl. Gallenberga z dne 24. maja 1607 (ARS, AS 309, Zapuščinski inventarji, šk. 31, št. 7).

Pretres arhivov za potrebe te raziskave je pokazal, da se nahaja v Štajerskem deželnem arhivu še 9 nekdanjih gallenberških listin izven zgoraj omenjenega fonda, ki so prispele tja na različne načine. Nekatere med njimi so še vedno v privatni lasti in poseduje arhiv zgolj njihove kopije.¹⁶ Tudi Koroški deželni arhiv v Celovcu hrani manjšo zbirko listin iz nekdanjega gallenberškega arhiva – med njimi 10 iz 15. stoletja – ki jih je ustanova odkupila leta 1952 od gospe Helene Donner iz Ottensheima.¹⁷ Vsekakor je potrebno opozoriti še na dve izmed listin iz gallenberških popisov, ki

¹⁴ Prim. Umek, *Dolski arhiv*, str. 470–472.

¹⁵ Umek, *Dolski arhiv*, str. 45.

¹⁶ Npr. StLA, AUR 7340a, 1470–XI–18 in 7877b, 1481–V–28 v lasti graške družine Karg-Bebenburg.

¹⁷ KLA, Ständisches Archiv, Urkunden, št. 454, 457, 460, 463, 464, 466, 469, 474, 476, 558; prim. repertorij omenjenega fonda v čitalnici arhiva.

Slika 2: Schönlebnovi genealoški izpiski iz gallenberških listin (VII), 17. stol. ARS, AS 730, Graščinski arhiv Dol, fasc. 153, pag. 614.

sta se pojavili na povsem nepričakovanih lokacijah. Prvo, z dne 8. junija 1351, je odkril Ludwig Freidinger v samostanskem arhivu Lilienfeld jugozahodno od Dunaja in nanjo opozoril Brunnerja, potem ko je ta objavil »graški fond« gallenberškega arhiva. Brunner je dokument kljub negotovi provenienci prezentiral v dodatku k svoji ediciji.¹⁸ Danes je jasno, da je bila ta listina prvotno v sklopu gallenebrškega arhiva.¹⁹ Drugo, z dne 3. aprila 1413, pa je našel Božo Otorepec v mestnem arhivu v Kremsu.²⁰ Zaenkrat ni znano, po kakšni poti sta ti dve listini zašli v omenjeni ustanovi, gotovo je le to, da gre v obeh primerih za osamljena dokumenta, ki ne vodita do izgubljenega dela gallenberškega arhiva.

Povsem slučajno so bili v vezavi nekega turjaškega urbarja odkriti fragmenti še ene listine, ki jo lahko z zelo veliko verjetnostjo uvrstimo v ta sklop. Na ohranjenem delu se omenjata posest okoli Šenkovega turna in Smlednika ter Wolffhart Judenspan, drugi mož Marjete Decker, ki je bila pred tem poročena z Albertom I. Gallenberškim. V fragmentu omenjeno posest pozneje najdemo v gallenberških rokah, kjer je zelo verjetno končal tudi dokument, ki se nanjo nanaša; še toliko bolj, ker se vse danes znane listine Wolffharta Judenspana nahajajo v dolskem gallenberškem arhivu. Povsem razumljivo te listine ni v nobenem od obravnavanih popisov, saj je urbar, v katerega vezavo je bila reciklirana, nastal že leta 1511.²¹

Če na kratko povzamemo, se je v sklopu gallenberškega arhiva ob koncu 18. stoletja nahajalo nekaj več kot 370 srednjeveških listin, od katerih jih je danes v Arhivu Republike Slovenije okoli 100, in še to v veliki večini takšne, ki so izvorno

¹⁸ Brunner, *Zwei Nachträge*, št. 1, str. 80–81.

¹⁹ Zavedena je v popisu I, ARS, AS 730, Dolski arhiv, fasc. 133, št. 17, pag 428.

²⁰ Otorepec, CKSL, 1413–IV–3. Poizvedovanje za to listino v Mestnem arhivu v Kremsu v času pisanja tega prispevka ni bilo uspešno.

²¹ Podrobneje o problematiki te listine glej Bizjak, *Trije urbarji*, str. 146–151.

pripadale drugim plemiškim rodbinam. Preostale, večinoma »prave« gallenberške listine so evidentirane predvsem v dveh popisih, ki sta nastala v 16. oziroma v začetku 19. stoletja. Od teh jih je 89 po naključju zašlo v Štajerski deželni arhiv in so od leta 1995 dostopne v Brunnerjevi ediciji. Dodatnih 21 je (registrirano) razpršenih po različnih (avstrijskih) arhivskih ustanovah, preostali del – doslej strokovni javnosti popolnoma neznan – pa je zaenkrat dostopen le v izvlečkih omenjenih popisov. Teh 174 regestov – objavljeni so v prilogi – predstavlja ključ do pomembnih spoznanj s področja gallenberške genealogije in posestne zgodovine.

Genealogija rodbine Gallenberg 1300–1500

Izvor in začetki srednjeveških plemiških rodbin so praviloma zaviti v temo. To dejstvo je posledica objektivnih kriterijev, kot so splošna pismenost in njena uporaba v vsakdanjem življenju (poslovanju), stopnja ohranjenosti pisnih virov in ne nazadnje izpovednost ter zanesljivost ustnega izročila (rodbinske tradicije), ki, bolj ko se spuščamo po časovni lestvici (od poznega preko visokega k zgodnjemu srednjemu veku), dosegajo vedno nižje vrednosti. Gallenbergi pri tem niso nobena izjema. Sledi za njihovim izvorom se izgublja nekje izza obzorja gorenjske andeške ministerialitete, in sicer na eni strani proti Bavarski, od koder so se nekako do začetka 13. stoletja priselili andeški ministeriali Galli, na drugi strani pa poniknejo v okolici Kamnika, kjer lahko od sredine 12. stoletja dalje zasledimo pripadnike domnevno domače ministerialne rodbine andeških grofov, Mekinjskih. Do povezave teh dveh rodbin je moralo priti sredi 13. stoletja, vendar nam podrobnosti niso znane. V zadnji tretjini 13. stoletja se v virih pojavi Seifrid, ki se sprva imenuje po Mekinjah, v eni od svojih zadnjih listin z dne 9. oktobra 1300, s katero sta skupaj z ženo Elizabeto ustanovila rodbinski samostan v Mekinjah, pa prvič zanesljivo dokumentirano nastopi z novim rodbinskim imenom *de Gallenberch* in obenem z novim pečatom z ustrezajočim napisom.²² Že leto pred tem se je v dveh listinah, izstavljenih na isti dan, po Gamberku imenoval njegov sin, Seifrid mlajši, ki pa je imel v pečatu še napis *S(igillum) Sivfridi d(e) Minchendorf*.²³ Na enem od teh dveh dokumentov visi poleg njegovega pečat njegovega sorodnika Konrada III. Galla, ki pa nosi v napisu oznako *de Gallenberch*.²⁴ Okrog preloma stoletij se je torej oblikovala nova identiteta z geni Gallov oplemenitene rodbine Mekinjskih, ali – gledano iz druge perspektive – stranske (mekinjske) veje Gallov, ki jih od začetka 14. stoletja dalje poznamo kot Gallenberge. Pri tem je bilo pri prevzemu rodbinskega imena merodajno posedovanje gradu Gamberk/Gallenberg, verjetno kognatske dediščine, nič manjše vloge pa ni odigrala (domnevno) agnatska tradicija, ki se je odražala v rodbinskem grbu (konica) in tradicionalnih osebnih imenih (Viljem in Seifrid).

²² Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 1, str. 69–71.

²³ ARS, AS 1063, ZL, št. 5244 in 5780, dve listini z datumom 1299–XII–8, Velesovo (prepis v: Otorepec, CKSL).

²⁴ ARS, AS 1063, ZL, št. 5244, 1299–XII–8, Velesovo (prepis v: Otorepec, CKSL).

Do poroke med pripadnikoma obeh rodbin je verjetno prišlo v generaciji ali dveh pred tem. Dušan Kos, ki se je nazadnje in najintenzivneje ukvarjal z genealogijo Gallov in Gallenbergov, domneva, da bi lahko šlo za Ditrika Galla, morda brata Konrada II., ki se je poročil s sestro Viljema II. Mekinjskega, oziroma hčerjo Seifrida I.²⁵ To je zaenkrat najverjetnejša in tudi edina sprejemljiva hipoteza o genezi Gallenbergov in resnici na ljubo, brez kakih novih odkritij zadevnih virov na tem področju niti ni pričakovati bistvenega napredka. Podatki, ki jih nudijo zgoraj omenjeni sezname listin, žal ne sežejo tako daleč, omogočajo pa presenetljivo dober vpogled v rodbinske vezi v naslednjih dveh stoletjih.

Razen Dušana Kosa se je že pred tem s srednjeveškimi Gallenbergi ukvarjal Božo Otorepec. V okviru priprave gesla Gallenberg za Enciklopedijo Slovenije je temeljito raziskal vse razpoložljivo listinsko gradivo²⁶ in v jedrnatem leksikografskem slogu, sicer pa povsem korektno, strnil temeljne ugotovitve o izvoru rodbine, njenih najpomembnejših predstavnikih ter njihovi družbeni vlogi kot tudi pomembnejši posesti.²⁷ Sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja je problematiko Gallenbergov v že omenjenem članku obravnaval tudi Walter Brunner.²⁸ Ob kratki splošni predstavitvi rodbinske zgodovine z vsemi bistvenimi poudarki²⁹ je zanimiva predvsem njegova obsežnejša vsebinska obravnava takrat novoodkritega gradiva z genealoškega, posestno- in družbenozgodovinskega vidika.³⁰ V njej najdemo precej bolj izostreno genealoško podobo rodbine v 14. stoletju,³¹ kot si jo je bilo mogoče ustvariti zgolj na podlagi pred tem znanega gradiva. Kljub vsemu pa ostaja tudi v Brunnerjevem prikazu nekaj nejasnosti, ki so na eni strani posledica obravnave omejenega fonda virov, na drugi pa tudi opiranja na Hübnerjeve genealoške tabele,³² ki, kar se tiče Gallenbergov, v celoti temeljijo na delu Janeza Ludvika Schönlebna. In tako smo prišli – ne namenoma na koncu tega kratkega bibliografskega pregleda – do prve genealoške razprave, ki je bila kdajkoli posvečena Gallenbergom. Študijo z naslovom *Genealogia illustrissimae familiae sac. Rom. imp. comitum de Gallenberg* je Schönleben izdelal že leta 1664, izdal pa (nekoliko spremenjeno) tik pred smrtjo 1680.³³ *Genealogia*, izdelana po naročilu grofa Jurija Sigmunda Gallenberga in (verjetno tudi zaradi tega) v baročnem slogu »izboljšana« s slavnimi predniki tja do sredine 10. stoletja,³⁴ je v modernem zgodovinopisju

²⁵ Kos, *Vitez in grad*, str. 123–126, v osnovi že v: isti, *Med Gradom in Mestom*, str. 17–18.

²⁶ Mapa »Galenbergi« v Rokopisni zapuščini dr. Boža Otorepca, ZIMK ZRC SAZU.

²⁷ Otorepec, *Gallenberg*, str. 177.

²⁸ Brunner, *Neue Quellen*, str. 304–310.

²⁹ V ta kontekst se je med drugim prikradla tudi netočna Valvasorjeva vest o sodelovanju Hansa Gallenberga v fajdi proti cesarju Frideriku III. na strani Ulrika Celjskega, kar naj bi imelo za posledico izgubo Gamberka! Brunner, *Neue Quellen*, str. 305–306; Valvasor, *Ehre des Herzogthums Krain* XI, str. 159.

³⁰ Brunner, *Neue Quellen*, str. 307–321.

³¹ »Graški fond« gallenberških listin, ki ga je obravnaval Brunner z izjemo štirih primerkov, ne sega preko leta 1400.

³² Hübner, *Genealogischen Tabellen* 3, tab. 906–908.

³³ Schönleben, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*.

³⁴ Prim. Kos, *Blesk zlate krone*, str. 99.

dobila pečat nezanesljive, izmišljene, ipd. Čeprav se te oznake povsod korektno nanašajo na »nehistorični« del genealoškega pregleda, ki zajema čas od 10. do 12. oz. 13. stoletja,³⁵ so tudi Schönlebnova izvajanja za dobo po letu 1300, ki so zaradi nezadostne ohranjenosti originalnih virov obveljala za nepreverljiva, ostala neupoštevana. Vendar neupravičeno! Že na podlagi omenjenih Brunnerjevih dognanj je mogoče potrditi znaten del gallenberškega rodbinskega debela za 14. stoletje, ki ga je na podlagi *Genealogije* izrisal Hübner, z upoštevanjem vseh danes znanih zadevnih virov (tako originalov kot izvlečkov listin v popisih ter fevdnih knjig) pa se podobno izkaže tudi za del, ki se nanaša na 15. stoletje. Seveda je pri Schönlebnu mogoče najti tako dokazljive napake kot tudi rodbinske povezave, ki kljub vsemu ostajajo nepreverljive, jasno pa je, da se je za čas po letu 1300 v pretežni meri naslanjal na originalne listine iz gallenberškega arhiva in jih tudi večinoma korektno interpretiral.

V nadaljevanju želim podati prečiščen genealoški pregled srednjeveških Gallenbergov na podlagi vseh zanesljivih razpoložljivih virov. Na nek način gre za delno rehabilitacijo Schönlebnovih dognanj, seveda z bistvenimi dopolnili in popravki, ki bodo ob koncu ustrezno komentirani.

Genealoški pregled

Sledeči genealoški pregled obravnava srednjeveške Gallenberge in se omejuje na čas med letoma 1300 in 1500. Kot začetnik rodbine in s tem predstavnik prve generacije je upoštevan tisti Seifrid, ki je ob koncu 13. stoletja začel uporabljati novo rodbinsko ime, generacija njegovih staršev, ki sta pripadala rodbinama Mekinjskih in Gallov, pa je pojmovana kot nulta. Kljub temu je ohranjeno v literaturi že uveljavljeno oštevilčenje posameznikov, ki upošteva tudi Seifridove kognatske prednike Mekinjske: Viljema I. (1143/47–pred 1169), Seifrida I. (1209) in Viljema II. (1252–1267), pri čemer je začetnik rodbinskega debela označen kot Seifrid II.³⁶

1. generacija. Seifrid II. Mekinjsko-Gallenberški se v virih prvič pojavi leta 1267 kot priča v neki listini vojvode Ulrika Koroškega za Nemški viteški red.³⁷ Poimenovanje po Gamberku je dokumentirano uporabil le dvakrat, in sicer prvič leta 1270 ob obljudi zvestobe oglejskemu patriarhu Filipu Spanheimskemu,³⁸ drugič pa ob svojem zadnjem dejanju, ustanovitvi rodbinskega samostana v Mekinjah 9. oktobra 1300.³⁹ To je do neke mere mogoče razumeti kot simbolno dejanje; ustanovno listino sta skupaj z ženo Elizabeto Rabensberško izstavila na Gamberku, medtem ko sta redovnicam donirala občuten del svoje mekinjske posesti skupaj z

³⁵ Prim. Kos, *Blesk zlate krone*, str. 100; Brunner, *Neue Quellen*, str. 305.

³⁶ S tem je genealoški pregled usklajen s Kosovim, medtem ko se nekoliko razhaja s Schönlebnovim (in posledično s Hübnerjevim), kjer so vsi Seifridi v osnovi oštevilčeni za eno višje, Viljemi pa za eno nižje. Omenjeno velja za začetni del rodovnika, medtem ko v nadaljevanju zaradi različnih interpretacij razumljivo prihaja do razhajanj.

³⁷ Schumi, *Urkundenbuch des Herzogtums Krain* II., št. 370, str. 286.

³⁸ Dokument je ohranjen zgolj v izvlečku iz 18. stoletja, vendar je manj verjetno, da bi pisec na podlagi identifikacije mekinjsko ime zamenjal z gallenberškim, še posebno, ker je ohranjeno v popačeni obliki: *Sueridus von Calemberch*, MHDC V, št. 5, str. 5.

³⁹ Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 1, str. 69–71.

dvorom, ki je bil pozneje preurejen v samostansko poslopje. Ob tej priložnosti je Seifrid tudi prvič dokumentirano uporabil pečat z napisom *de Gallenberch*. Kmalu zatem je umrl; 15. junija 1301 je Elizabeta v neki listini omenjena kot vdova.⁴⁰ Živela je vsaj še trideset let, 4. julija 1330 je napravila oporoko,⁴¹ kot mrtva pa se v virih prvič omenja 29. maja 1340.⁴²

2. *generacija*. Seifrid II. in Elizabeta sta imela sedem ali celo osem otrok; sinove Seifrída III., Friderika I., Viljema III. in Otona ter hčere Katarino, Rikardo (Reytzo), Meiko in Nežo. Prvih sedem zasledimo v virih že avgusta 1301, ko so se skupno odpovedali patronatu nad kapelo Sv. Marije v Mekinjah v korist tamkajšnjega samostana.⁴³ Očeta je kot najstarejši nasledil Seifrid III.⁴⁴ Prvič nanj naletimo že leta 1299, ko je kot priča oz. porok prisostvoval neki donaciji velesovskemu samostanu, takrat še kot *Syfridus junior* oz. *Seyfrid der junge de/ von Gallemerch*. Do leta 1317 se pojavlja predvsem na domačih tleh kot priča ali overovitelj nepremičninskih poslov v vlogi odvetnika mekinjskega samostana, dokumentirano pa je tudi izpolnjeval svoje dolžnosti do deželnega kneza v obliki vojaške službe, verjetno v spopadih med habsburško in tirolsko-goriško vojsko na Koroškem leta 1307, za kar mu je kot plačilo vojvoda Oton zastavil desetine v Čemšeniku.⁴⁵ Čeprav zaenkrat ni dokazljivo v virih, je bil verjetno poročen z neko Marjeto ter imel z njo sina Galla in hči Zeldo.

O Frideriku in Otonu ne vemo prav dosti. Oba se pojavljata do leta 1317 večinoma kot priči izključno v dokumentih, izstavljenih v krogu bivšega andeškega gorenjskega plemstva. Oton je bil leta 1330 verjetno že mrtev; takrat je namreč mati Elizabeta njegovemu sinu, svojemu vnuku Ulleinu v oporoki volila neko posest.⁴⁶

Viljem III. je bil očitno precej mlajši od svojih bratov. Poročen je bil s Trauto Slovenjegraško, s katero se prvič omenja leta 1330, v listinah pa ga zasledimo vse do leta 1365.⁴⁷ Po smrti svojih bratov je bil vseskozi aktiven pri rodbinskih nepremičninskih poslih in kljub občasnim sporom z redovnicami kot odvetnik bdel nad mekinjskim samostanom. Odrinjen od dedovanja na Gamberku je bil po sporu z nečakom Gallom primoran v večje nepremičninske investicije, pri čemer je bil nadvse uspešen. Proti koncu življenja mu je uspelo izvesti dva pomembna nakupa, in sicer je 1356 od točajev (nem. Schenken) z Ostrovice odkupil stolp blizu Sela pri Vodica (turn dacz Zel, današnji Šinkov, pravilneje Šenkov Turn), v

⁴⁰ ARS, AS 1063, ZL, št. 5009, 1301–VI–15, Mekinje (prepis v: Otorepec, CKSL; regist v: Schumi, *Urkunden und Regesten*, str. 254).

⁴¹ ARS, AS 1063, ZL, št. 90, 1330–VII–4, Mekinje (prepis v: Otorepec, CKSL).

⁴² ARS, AS 1063, ZL, št. 5062, 1340–V–29 (prepis v: Otorepec, CKSL).

⁴³ ARS, AS 1063, ZL, št. 5010, 1301–VIII–20, Mekinje (objava v: Schönleben. *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 17–18; prepis v: Otorepec, CKSL).

⁴⁴ Kot najstarejši se izrecno omenja v neki listini o mekinjskem odvetništvu iz leta 1466, StLA, AUR 7128b, 1466–VI–16.

⁴⁵ HHStA, AUR, 1308–I–22 (prepis v: Otorepec, CKSL; regist v: MHDC VII, št. 455, str. 172).

⁴⁶ ARS, AS 1063, ZL, št. 90, 1330–VII–4, Mekinje (prepis v: Otorepec, CKSL).

⁴⁷ ARS, AS 1063, ZL, št. 90, 1330–VII–4, Mekinje (prepis v: Otorepec, CKSL); Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 56, str. 137–138.

letih 1360–1361 pa še grad Osterberg, ki je postal rezidenca nove rodbinske veje, ki jo je osnoval. Imel je štiri otroke, sinova Nikolaja in Jurija ter hčeri Marjeto in Katarino. Leta 1365 je napravil oporoko, v kateri je rodbinsko posest enakomerno razdelil med svoja sinova.

Seifridovih hčera Katarine, Rikarde in Meike po letu 1301 ne zasledimo več. Ena od njih je bila poročena s Henrikom Lavantom, kranjskim deželnim vicedomom in posestnikom gradu Lebek, s katerim je imela sinova Seifrída in Martina, vendar iz razpoložljivih virov ni razvidno, katera. Nežo pa omenja Elizabeta v svojem testamentu, in sicer kot redovnico v mekinjskem samostanu. Glede na to, da je abdikacijska listina iz 1301 ne omenja, je mogoče, da je bila rojena postumno; v času izstavitve dokumenta je bila Elizabeta vdova ne več kot deset in ne manj kot dva meseca. V nasprotnem primeru pa bi lahko bila nezakonska.

3. *generacija*. A. *Veja Gallenberg*. Gall Gallenberški in njegova sestra Zelda sta bila otroka Marjete, ki je bila najverjetneje poročena z Seifridom III. Gall je verjetno postal polnoleten nekaj pred letom 1340, ko se začne pojavljati v listinskih virih. Naslednjega leta je namreč prišlo do poravnave sporov glede dediščine med njim in njegovim stricem Viljemom III., na podlagi katere je Gallu pripadel rodbinski sedež Gamberk.⁴⁸ Nadaljna usoda mu ni bila ravno naklonjena. V štiridesetih in petdesetih letih se v virih konstantno pojavlja v vlogi prodajalca zemljiške posesti; leta 1351 je avstrijskemu vojvodi Albertu II. prodal celo rodbinski grad Gamberk, kar je očiten dokaz gospodarskega zatona. Morda je temu pripomoglo tudi dejstvo, da po vsej verjetnosti ni imel potomcev. Poročen je bil dvakrat; v prvem zakonu z neko Ano (omenja se med 1340 in 1348), v drugem pa z neko Wilburgo (omenjeno leta 1361).⁴⁹ Od leta 1360 naprej ga srečamo v bližini goriških grofov Majnharda in Henrika, od katerih je med drugim leta 1361 prejel v zastavo neko posest v okolici Planine, v Henrikovi službi pa je bil nekaj časa tudi gradiščan v stolpu na spodnjevipavskem gradu.⁵⁰ Z njegovo smrtjo je očitno ugasnila gallenberška veja Gallenbergov v moški črti.

Njegova sestra Zelda je bila poročena z Nikolajem Kolovškim; v virih se omenja v letih 1354–1385, že leta 1382 kot vdova. Njun sin Nikolaj II. se je po spletu nekih okoliščin imenoval po Čretežu (*Rewtenberger*)!⁵¹

B. *Veja Mekinje-Osterberg*. Upravljanje s posestjo novoosnovane osterberške veje Gallenbergov je prevzel najstarejši Viljemov sin Nikolaj, ki ga je oče že v petdesetih letih uvažal v družinske posle.⁵² V šestdesetih in sedemdesetih je z

⁴⁸ Priloga št. 8.

⁴⁹ ARS, AS 1063, ZL, 1340–VII–4 (prepis v: Otorepec, CKSL); Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 15, str. 89–90; št. 22, str. 97; št. 30, str. 106–107; HHStA, HS W 594, fol. 62'. Ni povsem jasno, katera Gallova žena se omenja v listini ARS, AS 1063, ZL, št. 4133, 1353–III–24/26 (prepis v: Otorepec, CKSL; regist v: Krones, *Freien von Saneck*, št. 171, str. 171; Thomas, *Cillier Urkunden* 3, št. 153, str. 367).

⁵⁰ *Item ein brief auf papir vom Goln von Golnberkch, wye in mein herr graf Hainrich pehawst hat auf den turn in der vest cze Niderbippach*, (s. d.), HHStA, HS W 594, fol. 49'.

⁵¹ Prim. Kos, *Vitez in grad*, str. 114, op. 41.

⁵² Soudeležen je bil, denimo, pri nakupu Šenkovega turna od sorodnikov, točajev z Ostrovice, HHStA, AUR, 1356–II–19 (regist v: Wiessner, *Schenken von Osterwitz*, št. 190, str. 68).

raznimi nakupi zaokrožal posest okoli gradu Osterberg.⁵³ Po zatonu gallenberške veje je postal glava celotne rodbine, upravljal z rodbinskimi fevdi,⁵⁴ financami⁵⁵ in izvajal odvetništvo nad mekinjskim samostanom.⁵⁶ Leta 1351 ali nekaj pred tem se je poročil s hčerjo Lovrenca Hmeljniškega in vdovo Friderika Mengeškega,⁵⁷ Zeldo, ki mu je rodila sinove Seifrida IV., Egidija (Gilga), Viljema IV. in Alberta ter hči Klaro. Kot zanimivost navajam še dve obrobni epizodi iz njegovih vihravih mladostnih let, kakršne sicer bolj poredko srečujemo v srednjeveških virih. Leta 1352 je izgubil svoj pečatnik, kar je imelo za posledico preklic vseh njegovih listin, ki so bile pečatene z njim in obvezo izstavitve novih dokumentov vsem, ki bi mu takšne listine prinesli v potrditev.⁵⁸ Drugo pričevanje pa odkriva temnejšo plat srednjeveške plemiške realnosti. Nikolaj je bil skupaj z Greifom Kolencem vpleten v uboj ali celo umor nekega Jakoba Abanica, katerega žena Marjeta se je leta 1358 v zameno za izplačilo odškodnine odpovedala nadaljnjemu sovraštvu in tožbam.⁵⁹ Nikolaj je umrl leta 1388.⁶⁰

Mlajši Viljemov sin Jurij je bil poročen z Elizabeto iz rodbine točajev iz Ostrovice. Živel je v senci svojega starejšega brata, in sicer na Šenkovem turnu, katerega del mu je prepustil oče, del pa je leta 1363 odkupil od brata Nikolaja.⁶¹ Po očetovi smrti je nekaj časa upravljal z mekinjskim odvetništvom, ki pa je po delitvi dediščine med bratoma dokončno pripadla Nikolaju.⁶² Najverjetneje je umrl brez živih dedičev,⁶³ vendar ni znano natančno, kdaj; živ se zadnjič omenja leta 1381,⁶⁴ leta 1399 pa prvič kot mrtev. Po vsej verjetnosti ni preživel svojega starejšega brata, saj je že leta 1388 Seifrid IV., sin slednjega, podeljeval neke rodbinske fevde.⁶⁵

Marjeta je bila poročena z Nikolajem Sommereckerjem. Med njima na eni strani in očetom ter bratoma na drugi se je vnel družinski spor zaradi dediščine po materi, ki so ga izgladili leta 1361, in sicer tako, da se je Marjeta odpovedala vsem zahtevam do materine jutrne in dote.⁶⁶ Druga hči Katarina, omenja se v letih 1336–1354,⁶⁷ se je poročila s Friderikom iz slovenjegraške rodbine Hebenstreit in

⁵³ Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 53, str. 134; št. 57, str. 138–139.

⁵⁴ ARS, AS 1063, ZL, št. 4254, 1370–III–15 (prepis v: Otorepec, CKSL); Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 60, str. 142–145; št. 65, str. 150–151.

⁵⁵ ARS, AS 1063, ZL, št. 210, 1372–IX–28 (prepis v: Otorepec, CKSL).

⁵⁶ ARS, AS 1063, ZL, št. 5134, 1380–VIII–30 (prepis v: Otorepec, CKSL); št. 5135, 1381–III–21 (prepis v: Otorepec, CKSL); Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 60, str. 142–145.

⁵⁷ Grebenc, *Gospodarska ustanovitev Stične*, št. 263, str. 79.

⁵⁸ Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 33, str. 109–110.

⁵⁹ Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 43, str. 122–123.

⁶⁰ Tega leta je opravil še nek posestni nakup (priloga št. 25.), medtem ko se septembra Zeldi v neki listini navaja že kot vdova, Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 79, str. 169.

⁶¹ Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 52, str. 133.

⁶² Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 60, str. 142–145.

⁶³ Prim. Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 59, str. 114–142.

⁶⁴ Priloga št. 23.

⁶⁵ Priloga št. 24.

⁶⁶ Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 50, str. 131–132.

⁶⁷ Otorepec, *Gradiivo v arhivih Vidma*, št. 785, str. 159; Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 32, str. 108–109; priloga št. 14.

imela z njim sina Viljema, ki mu je ded leta 1365 zapustil nekaj posesti v Rakovniku pri Medvodah.⁶⁸

Zgolj po imenu poznamo Otonovega sina Ulleina, ki se omenja leta 1330, ko mu je babica Elizabeta zapustila dve švajgi v Veliki Lašni v Tuhinjski dolini.⁶⁹ V tej generaciji se pojavlja še neki Konrad, ki pa mu zaenkrat še ni mogoče določiti sorodstvenih vezi.⁷⁰

4. generacija. Po zatonu gallenberške veje in potem, ko je Jurij umrl brez dedičev, se je rodbina Gallenberg v četrti generaciji skrčila na družino Nikolajevih potomcev. Leta 1386, dve leti pred smrtjo, je oče vsem štirim sinovom skupaj prepustil grad Osterberg s posestjo in določil, naj po njegovi smrti nadzor nad gospostvom kot tudi mekinjskim odvetništvom prevzame najstarejši med njimi. Bilo mu je tudi jasno, da bo prej ali slej prišlo do delitve posesti in je sinovom naročil, naj se sami sporazumejo, ko bo prišlo do tovrstnih teženj.⁷¹ Najstarejši, Seifrid IV. se je odločil za vojaško in uradniško kariero. Leta 1382 je kot najemnik sodeloval v vojski salzburškega nadškofa Pilgrima v bojih proti Bavarcem.⁷² Pozneje ga srečamo v vlogi wallsejskega glavarja v Pazinu (1409)⁷³ in deželno knežjega glavarja v Marki in Metliki (1411).⁷⁴ Poročen je bil z Ano iz rodbine krških vazalov iz Grajene (pri Ptujju) in imel z njo tri otroke: Sigmunda, Konrada in Kunigundo. Kot najstarejši je upravljal z rodbinskimi fevdi,⁷⁵ prevzel odvetniško funkcijo nad mekinjskim samostanom, ne pa tudi – kot kaže – rodbinskega sedeža Osterberga. Umrl je leta 1411,⁷⁶ Ana pa se je pozneje poročila s Hansom Hohenwartom.⁷⁷

Na Osterbergu je najverjetneje sprva gospodaril njegov brat Egidij, ki si je celo nadel vzdevek Osterberger in ga uporabljal kot osebno ime (*Osterberger von Gallenberg*).⁷⁸ Pozneje tudi njega najdemo v službi vodilnih dinastov v alpsko-jadranskem prostoru; 1405 je opravljal funkcijo kastelana na goriškem gradu Hašperk,⁷⁹ 1409–1410 pa je bil dvorni mojster Hermana Celjskega.⁸⁰ Donosne

⁶⁸ Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 54, str. 134–136.

⁶⁹ ARS, AS 1063, ZL, št. 90, 1330–VII–4, Mekinje (prepis v: Otorepec, CKSL). Toponima *ouf dem Wenigen* oz. *Michilem Waltzperg/Walczperg* doslej še nista bila locirana. Iz geografskega konteksta listine, ki nakazuje na bližino Srednje vasi, Vranje peči in Podhruške v Tuhinjski dolini in ob upoštevanju nekoliko nenavadne ortografije – običajneje bi bilo *Walchperg** – je mogoče sklepati na Malo in Veliko Lašno.

⁷⁰ Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 70, str. 155–156.

⁷¹ Do take pogodbe je prišlo leta 1391 med Egidijem in Viljemom na eni in Seifridom na drugi strani, priloga št. 30.

⁷² Najverjetneje v zvezi s sporom za nadzor nad proštijo Berchtesgaden, prim. Dopsch, *Pilgrim II.*; HHStA, AUR, 1382–V–25 in 1382–XII–12.

⁷³ HKA, 1409–XI–22.

⁷⁴ Komatar, *Cartular der Karthaus Pletriach*, št. 23, str. 43.

⁷⁵ Npr. priloga št. 72.

⁷⁶ Že leta 1411 je njegov brat Egidij prejel nek rodbinski fevd (priloga št. 116).

⁷⁷ Priloga št. 130.

⁷⁸ Prvič izpričano leta 1389, Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 81, str. 171–172.

⁷⁹ Priloga št. 77; 1409 je prejel v zatavo tudi pripadajoči mitninski urad Planina, Schönleben. *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 20. O ustroju tamkajšnjega gospostva prim. Bizjak, *Ratio facta est*, str. 167–168; Kos, *Primorski urbarji* 2, str. 44.

⁸⁰ Priloga št. 104; Schönleben. *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 20 (1409); ARS, AS 1063, ZL, št. 4414, 1410–II–23 (prepis v: Otorepec, CKSL).

službe so tako njemu kot tudi bratu Seifridu vse od devetdesetih let 14. stoletja dalje omogočale aktivno udejstvovanje na nepremičninskem trgu, ki je imelo za posledico občutno rast rodbinske posesti.⁸¹ Egidij je bil poročen z Ano Čušperško – prvič se omenja leta 1389 – in imel z njo sedem otrok; sinove Viljema V., Nikolaja II., Gašperja, Seifrida V., Hansa, Ahaca in Klaro. Leta 1411 je napisal oporoko,⁸² naslednjega leta pa se že omenja kot mrtev.⁸³

Viljem IV. in Albert sta očitno živela v senci svojih uglednejših starejših bratov. V virih ju srečujemo bolj poredko; razen v listinah, ki se tičejo nasledstva in porok še pri redkih posestnih nakupih od leta 1380 oz. 1379 dalje. Viljem IV. je bil poročen z Dimuto Soteško in kolikor je znano, ni imel otrok. Oba z ženo sta že leta 1394 izstavila testament, čeprav je Viljem živel še dobri dve desetletji. Po smrti brata Egidija je za kratek čas prevzel rodbinske posle.⁸⁴ Umrl je leta 1415.⁸⁵ Albertova žena je bila Marjeta, hči Konrada Dekherja. Rodila mu je sina Sigmunda, ki se omenja leta 1427.⁸⁶ Albert je leta 1412 je napisal oporoko,⁸⁷ leto pozneje pa se Marjeta omenja že s svojim drugim možem, Wolffhartom Judenspanom.⁸⁸

Nikolajeva hči Klara je bila poročena dvakrat; prvič z Nikolajem z Novega gradu na Krasu, ki se zadnjič omenja živ leta 1395, in imela z njim hčer Klaro.⁸⁹ Njen drugi mož je bil Rupert Schlossberger.⁹⁰

5. *generacija*. Potomstvo Seifrida IV. z vidika rodbinske politike ni bilo ravno uspešno; vsaj v moški črti ne. Očeta je nasledil Sigmund, ki je najverjetneje umrl brez otrok, omenja se v letih 1423–1431.⁹¹ Konrad se je odločil za duhovniški poklic in bil leta 1427 župnik v Mariboru.⁹² Prav nasprotno pa je Kunigundi uspel preboj v visoko družbo; poročena je bila dvakrat, prvič z Eberhardom Wallensteinerjem (1416)⁹³ in drugič z Dietegnom iz rodbine štajerskih dednih strežajev z Emerberga (dokumentirano med 1423 in 1428).⁹⁴

Krmilo rodbinske politike so prevzeli Egidijevi sinovi. Najstarejši, Viljem V. je od leta 1415 dalje vodil posle; kupoval nepremičnine (med drugim obsežno zemljišče z dvorom v Dolu pri Ljubljani, kjer so pozneje zgradili dojsko graščino),⁹⁵ posojal

⁸¹ Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 81–85, str. 171–178; ARS, AS 1063, ZL, št. 404, 1409–V–14 (prepis v: Otorepec, CKSL); Schönleben, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 20 (1409), poleg tega še okroglo 50 nakupov oz. zastavnih poslov v prilogi, med št. 27 in 123.

⁸² Priloga št. 119.

⁸³ Priloga št. 123.

⁸⁴ Priloga št. 134.

⁸⁵ Priloga št. 132.

⁸⁶ Priloga št. 151.

⁸⁷ Priloga št. 125.

⁸⁸ Priloga št. 126.

⁸⁹ Priloga št. 157.

⁹⁰ Priloga št. 43.

⁹¹ Priloga št. 144, 153, 159; HHStA, AUR, 1428–II–14; 1431–III–2.

⁹² Priloga št. 153.

⁹³ Priloga št. 135.

⁹⁴ Priloga št. 144; Loserth, *Archiv Stubenberg*, str. 93; ARS, AS 1063, ZL, št. 6835, 1426–IX–14 (prepis v: Otorepec, CKSL); HHStA, AUR, 1428–VII–15 (prepis v: Otorepec, CKSL).

⁹⁵ Priloga št. 138; prim. Stopar, *Grajske stavbe* I. 5., str. 12.

denar,⁹⁶ prejemal in podeljeval fevde⁹⁷ ter izvajal mekinjsko odvetništvo.⁹⁸ Poročen je bil s hčerjo Hansa Žusemskega, ki mu je rodila sina Andreja.⁹⁹ Ta je bil že leta 1427 skupaj s svojimi strici prisoten na neki delitvi rodbinske posesti, po čemer je sklepati, da je bil takrat Viljem verjetno že mrtev,¹⁰⁰ morda pa že celo dve leti prej, ko so preostali bratje prejeli v fevd neko posest od grofa Hermana II. Celjskega.¹⁰¹

Gašper in Ahac sta verjetno umrla že v mladih letih. Omenjata se le v listini iz leta 1419, ko se je njuna sestra Klara odpovedala dediščini v korist vseh bratov.¹⁰² Pozneje srečamo v podobnih situacijah le še Nikolaja II., Seifrida V. in Hansa, ki so očitno rodbinske posle nekaj časa opravljali skupaj, do leta 1437 tudi v družbi nečaka Andreja; tedaj so namreč z njim sklenili dedno pogodbo.¹⁰³

Nikolaj II. je kot najstarejši med njimi vodil fevdne zadeve¹⁰⁴ in mekinjsko odvetništvo,¹⁰⁵ med letoma 1448 in 1451 pa ga najdemo v službi salzburskega nadškofa na položaju oskrbnika sevnškega gospostva; takrat se tudi zadnjič kot živ omenja v dokumentih.¹⁰⁶ Leta 1423 je začasno odtujil rodbinski sedež Osterberg; prodal ga je Hansu Hohenwarterju ter zaprosil vojvodo Ernesta Železnega, naj ga slednjemu podeli v fevd,¹⁰⁷ vendar je po preteku sedmih let grad odkupil nazaj.¹⁰⁸ Znana je tudi epizoda s temnejše plati njegovega življenja. Leta 1428 se je odločil za nasilno reševanje nekega spora med svojimi varovankami mekinjskimi redovnicami in kamniškimi meščani. S skupino oboroženih pomagačev je prijezdil v mesto, vdrl v sodnikovo hišo in ranil ter ugrabil sodnika, pri čemer je bilo ranjenih in ustreljenih še nekaj drugih meščanov. Dejanje ni ostalo nekaznovano; po dveh letih ujetništva se je vojvodi Fridriku dokončno odkupil s četrletno vojaško službo s 30 konjeniki na lastne stroške.¹⁰⁹

Tudi Seifrid V. je svoje delovanje razširil na Spodnjo Štajersko. V letih 1443–1446 je nakupil zemljiško posest v bližini Vojnika, fevd krške škofije.¹¹⁰

⁹⁶ Priloga št. 139.

⁹⁷ Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 86, str. 178–179; priloga št. 134.

⁹⁸ Priloga št. 134.

⁹⁹ Priloga št. 160.

¹⁰⁰ Priloga št. 151.

¹⁰¹ Priloga št. 146.

¹⁰² Priloga št. 140.

¹⁰³ Priloga št. 165, 166.

¹⁰⁴ HHStA, AUR, 1431–I–25 (objava v: Otorepec, *Gradivo za zgodovino Ljubljane*, II/85); priloga št. 168.

¹⁰⁵ ARS, AS 1063, ZL, št. 5163, 1445–VII–31 (prepis v: Otorepec, CKSL); priloga št. 168.

¹⁰⁶ Kos, *Urbarji salzburske nadškofije*, str. 132 (notica v urbarju, ki je datiran z 29. majem 1448); HHStA, AUR, 1448–XI–11; 1451–III–16 (regest v: Lang, *Salzburger Lehen*, št. 161, str. 167); 1451–III–19; 1451–IX–17.

¹⁰⁷ ARS, AS 1063, ZL, št. 476, 1423–III–17 (objava v: Otorepec, *Gradivo za zgodovino Ljubljane*, IX/62).

¹⁰⁸ Podelitev fevda Osterberg z dne 9. marca 1430 v: HHStA, HS B 22, fol. 54 (regest v: Chmel, *Geschichte Kaiser Friedrichs IV.* I., str. 498, št. 35).

¹⁰⁹ HHStA, AUR, 1428–II–14; 1430–XII–11.

¹¹⁰ KLA, SA-U, št. 457, 1443–V–19; Fevdna knjiga krške škofije 1403/04–1468, KLA, HS 2/8, fol. 46'.

Živel je še leta 1458, ko mu je novi škof omenjeno podelil v fevd,¹¹¹ naslednjega leta pa se že omenja kot mrtev.¹¹²

Hans je leta 1439 prevzel deželno knežje oskrbnništvo na kamniškem Zgoranjem gradu, pozneje¹¹³ (1446) pa je bil oskrbnik krškega škofa na Mokronogu.¹¹⁴ Poročen je bil z Marjeto Gornjegrajsko.¹¹⁵ Preživel je vse svoje brate, še leta 1459 je bil udeležen pri poravnavi v sporu glede nekih desetih.¹¹⁶

Egidijeva hči Klara je bila poročena z Jakobom iz štajerske rodbine Trapp.¹¹⁷ Leta 1418 je ovdovela,¹¹⁸ naslednje leto, se je – kot že omenjeno – odpovedala dediščini po materi in očetu v korist svojih bratov, leta 1423 pa se že omenja kot mrtva. Zapustila je tri mladoletne otroke: Jakoba, poznejšega nosilca dednega urada tirolskega dvornega mojstra,¹¹⁹ Ano in Dorotejo, nad katerimi je varuštvo prevzel svak Erhard Trapp.¹²⁰

Zgolj iz ene same listine poznamo Albertovega sina Sigmunda II., ki se je leta 1427 odpovedal vsej svoji dediščini po očetu in materi v korist omenjenih bratrancev Nikolaja II., Seifrida V. in Hansa I., ter Viljemovega sina Andreja.¹²¹

Iz neznanega vzroka se od sredine 15. stoletja dalje količina znanih virov v gallenberškem rodbinskem arhivu skrči do take mere, da ugotavljanje rodbinskih vezi ni več mogoče, in to navkljub izjemno številčni generaciji. Le s pritegnitvijo predvsem habsburških fevdnih knjig je mogoče podati zelo okrnjen genealoški pregled, ki se bolj ali manj omejuje na določanje sorodstvenih vezi članov rodbine.

6. *generacija*. Najstarejši med vsemi je bil sin Viljema V. Andrej. Že od leta 1427 dalje je bil skupaj s svojimi strici udeležen pri rodbinskih poslih. Poročen je bil z neko Gertrudo in imel z njo sinove Alberta II., Gašperja II. in Andreja III.¹²² ter hči Uršulo, ki je bila poročena z Gašparjem Gretzpergerjem.¹²³ Zadnjič se omenja živ leta 1459 in kot mrtev prvič leta 1471.¹²⁴ Poleg Andreja je imel Viljem še tri sinove, Sigmunda III., Jakoba II. in Jošta II., ki jih le bežno zasledimo v virih.¹²⁵

¹¹¹ Fevdna knjiga krške škofije 1455–1469, KLA, HS 2/9, fol. 67'.

¹¹² Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 87, str. 179–180.

¹¹³ Knjiga obračunov deželno knežjih uradov na kranjskem, ARS, AS 1, Vic. arh., šk. 101 (ex TLA, U 275/1), fol. 6.

¹¹⁴ Otorepec, *Gradivo za zgodovino Mokronoga*, št. 78, str. 208; Fevdna knjiga krške škofije 1455–1469, KLA, HS 2/9, fol. 64'.

¹¹⁵ Chmel, *Monumenta Habsburgica* 2, št. MCCCXIII, str. 932.

¹¹⁶ Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 87, str. 179–180.

¹¹⁷ Maleczek, *Archiv der Grafen Trapp*, str. 68 s.

¹¹⁸ Maleczek, *Archiv der Grafen Trapp*, št. 46, str. 106–107.

¹¹⁹ Maleczek, *Archiv der Grafen Trapp*, str. 73.

¹²⁰ Maleczek, *Archiv der Grafen Trapp*, št. 52, str. 109.

¹²¹ Priloga št. 151.

¹²² KLA, SA-U, št. 460, 1471–I–1; št. 469, 1475–VIII–21; Habsburška fevdna knjiga za celjsko posest (po 1456), StLA, Cilli, Sch. 3, Heft 12, fol. 68', Avstrijska fevdna knjiga 1444–1469, HHStA, HS W 724, fol. 276.

¹²³ KLA, SA-U, št. 460, 1471–I–1.

¹²⁴ Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 87, str. 179–180.; KLA, SA-U, št. 460, 1471–I–1.

¹²⁵ KLA, SA-U, št. 460, 1471–I–1; Habsburška fevdna knjiga za celjsko posest (po 1456), StLA, Cilli, Sch. 3, Heft 12, fol. 68', Avstrijska fevdna knjiga 1444–1469, HHStA, HS W 724,

Nikolaj II. je imel sinove Jakoba I. in Jošta I., ki sta za očetom prevzela salzburško oskrbnništvo v Sevnici,¹²⁶ Ernesta in Danijela ter hči Ano. Ta se omenja v letih med 1470 in 1485, prvič poročena z Albertom Melczem, drugič pa s Hansom Zellenbergerjem.¹²⁷

Hansovi sinovi so bili: Wolfgang, ki je leta 1486 prodal neko kmetijo v Mošnjah,¹²⁸ Friderik II., deželno knežji oskrbnik na gradu Gotnik (*Guttenegg*) pri Zabičah, jugovzhodno od Ilirske Bistrice (1484–1493),¹²⁹ ki je leta 1496 od kralja Maksimilijana prejel v fevd grad Luknjo pri Novem mestu,¹³⁰ Andrej II., ki se omenja leta 1495 kot posestnik Šenkovega turna, po katerem se je tudi imenoval,¹³¹ in po vsej verjetnosti tudi Hans II., ki se edinkrat omenja že kot mrtev leta 1492.¹³² Hans I. je imel tudi dve hčeri; Dorotejo (omenja se v letih 1481–1492), ki je bila v prvem zakonu poročena z Andrejem Hertenfelsom, v drugem pa s Hansom Prankerjem,¹³³ in Amalijo (omenjeno med 1454 in 1495), ženo Gašparja iz rodu koroških Kellerbergerjev.¹³⁴

Iz fevdnih podelitev poznamo še sinove Seifrida V.: Viljema VI., Jurija II. in Konrada II.,¹³⁵ ki so okrog leta 1460 med drugim prevzeli očetove krške fevde.¹³⁶ Konrad, ki je bil v začetku devetdesetih očitno senior rodbine, se omenja kot mekinjski odvetnik (1492).¹³⁷

7. *generacija*. Z gotovostjo lahko navedemo le otroke Andreja I.: Uršulo, Alberta II., Gašperja II. in Andreja III. – slednji je (dokumentirano v letih 1489–1495)

fol. 276. Sigmunda III. poleg tega najdemo ob bratu Andreju tudi že v seznamu kranjskega plemstva iz maja 1446, Nared, *Dežela – knez – stanovi*, str. 318.

¹²⁶ HHStA, AUR, 1459–IV–23 regest v: Lang, *Salzburger Lehen*, št. 161, str. 167); 1465–XI–6; 1465–XI–11.

¹²⁷ StLA, AUR 7340a, 1470–XI–18; ARS, AS 1063, ZL, št. 5164, 1485–VI–15 (prepis v: Otorepec, CKSL).

¹²⁸ ARS, AS 1063, ZL, št. 855, 1486–V–26 (prepis v: Otorepec, CKSL).

¹²⁹ HHStA, AUR, 1484–III–8; 1493–IV–17; Baraga, *Kapiteljski arhiv Novo mesto*, št. 125, str. 92.

¹³⁰ KLA, SA-U, št. 454, 1496–III–8.

¹³¹ KLA, SA-U, št. 474, 1495–III–12.

¹³² Priloga št. 173.

¹³³ Priloga št. 172; StLA, AUR 7877b, 1481–V–28; KLA, SA-U, št. 446, 1492–I–2.

¹³⁴ Priloga št. 169, 174; Metnitz, *Kärntner Burgenkunde* 2, str. 75.

¹³⁵ Predvsem zahvaljujoč izčrpnemu besedilu dveh fevdnih podelitev, ki navajata celotno moško populacijo Gallenbergov v 6. generaciji; prva je iz okoli leta 1460: *Andre Gallenberger anstat seinselbs vnd als lehentrager Sigmunds Gallenberger; auch Josten, jacoben, Ernten vnd Danielen, weilent Niclasen Gallenberger; auch Wilhallmen, Jorgen vnd Khunraten, weilent Seifriden Gallenberger; vnd Wolffgangen, Andreen vnd Fridreichen, weilent Hannsen Gallenberger sunen, seiner vettern*, StLA, Cilli, Sch. 3, Heft 12, fol. 68', in druga iz leta 1469: *Jobst Gallenberger anstat seinselbs vnd als lehenntager Sigmunds Gallenberger; auch Jobsten, Ernten vnd Danielen, weilent Niclasen Gallenberger; auch Wilhalem, Jorgen vnd Conraten, weilent Seyfriden Gallenberger; vnd Wolfgang, Andren vnd Friderichen, weilent Hannsens Gallenberger; vnd Albrechten, Casparn vnd Andreen, /manjka ime!, očitno Andrej/ Gallenberger sunen, seiner vetteren, wann die ir erb wern*, HHStA, HS W 724, fol. 276.

¹³⁶ Fevdna knjiga krške škofije 1455–1469, KLA, HS 2/9, fol. 79.

¹³⁷ StLA, AUR 8976, 1492–VIII–6.

posedoval mengeški grad in se po njem tudi imenoval.¹³⁸ Oseb, ki se pojavljajo v virih iz začetka in prve polovice 16. stoletja, zaenkrat še ni mogoče zanesljivo umestiti v rodovnik.¹³⁹

Interpretacija

Gornji strnjeni genealoški pregled terja nekaj podrobnejših pojasnil, in sicer pri izpeljavah, ki jim sami viri ne nudijo dovolj trdne opore, in tam, kjer se predlagane rešitve razhajajo z doslej sprejetimi. Glede zgodnje zgodovine Gallenbergov je v historiografiji obveljala hipoteza Dušana Kosa, katere prvi del, ki govori o genezi rodbine iz Mekinjskih in Gallov, je omenjen že zgoraj. Nadalje Kos sklepa, da je moška linija Mekinjskih z Viljemom II. zamrla, zaradi česar je dediščino prevzel sin njegove sestre Seifrid II. Pripadniki nove veje, ki so sprva še kolebali med identifikacijo po enem oz. drugem izvornem gradu, so podedovali mekinjsko posest, grb in značilna rodbinska osebna imena, v končni fazi pa so se odločili za rodbinsko ime Gallenberg, predvsem zaradi ugleda in navezanosti na rodbinsko tradicijo, ne pa v povezavi z dejanskim posedovanjem gradu. Gamberk naj tako ne bi bil nikoli v posesti Gallenbergov.¹⁴⁰

Hipotezi lahko pritrdimo z izjemo zadnje trditve, ki jo je s pritegnitvijo novih virov mogoče korigirati.¹⁴¹ Za čas, ko so plemiške rodbine gradile svojo identiteto na gradovih, ki so jih posedovale, se zdi nekoliko neverjetna. Kot kaže, gre pri nihanjih v poimenovanju Mekinjsko-Gallenberških v začetni fazi oblikovanja njihove identitete večinoma za označevanje lokacij trenutnih prebivališč. Seifrid II. se po Gamberku imenuje leta 1270, ko bi prav lahko še skupaj z ostalimi sorodniki Galli živel na Gamberku. Po pridobitvi mekinjske dediščine se je preselil na tamkajšnji stolp in se odslej imenoval po njem. V skladu s tem si je dal izdelati pečat z napisom *de Minchendorf*.¹⁴² Po Gamberku se ponovno imenuje šele leta 1300 ob ustanovitvi samostana, ki mu je daroval precejšen del mekinjske posesti s tamkajšnjim dvorom, ko je po smrti bratranca Konrada II. Galla očitno že rezidiriral na Gamberku kot najstarejši Gall. Prelomnost teh dogodkov nedvomno ilustrira uporaba novega pečata z napisom (*S.*) *Sivridi de Gallenberch*, nedvoumen dokaz pa predstavlja dejstvo, da sta skupaj z ženo ustanovitveno listino samostana datirala z *actum et datum in Gallemberch castro nostro* ...¹⁴³ Njegov sin Seifrid III. je Gallenberški leta 1299, ko je še živel skupaj z očetom na Gamberku, kot tudi po 1300, ko ga je kot najstarejši sin podedoval. Istočasno se je njegov brat Viljem III. imenoval po Mekinjah, ker mu je morda pripadel tamkajšnji stolp s posestjo.¹⁴⁴

¹³⁸ ARS, AS 1063, ZL, št. 5167, 1489–XI–25 (prepis v: Otorepec, CKSL); KLA, SA-U, št. 474, 1495–III–12.

¹³⁹ To velja predvsem za ožjo osterberško linijo in linijo Šenkov turn, prim. Grilc, *Prispevek k zgodovini Osterberga*, str. 272–273; isti, *Dol v srednjem veku*, str. 163–169.

¹⁴⁰ Kos, *Med gradom in mestom*, str. 18; isti, *Vitez in grad*, str. 124.

¹⁴¹ Deloma o tem že v Bizjak, *Ratio facta est*, str. 130 in op. 49.

¹⁴² TLA, Parteibriefe Nr. 1803, 1287–I–20, Kamnik (objava v: Kovač, *Dodatek*, str. 173–174).

¹⁴³ Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 1, str. 69–72.

¹⁴⁴ ARS, AS 1063, ZL, št. 5022, 1305–XI–21 (prepis v: Otorepec, CKSL).

Po Gamberku se je v tem času imenoval tudi Konrad III. Gall, ki je očitno živel tam. Nema lokrat ga srečamo v Seifridovi družbi.¹⁴⁵ Napis v njegovem pečatu se je glasil: *S(igilum) Chunradi de Gallenberch*, vendar podoba v grbu (glava samoroga) govori o pripadnosti rodbini Gallov.¹⁴⁶ Šele nekako sredi drugega desetletja 14. stoletja se je, kot kaže, dokončno uveljavil naziv Gallenberg kot rodbinsko ime; leta 1317 se namreč pojavijo bratje Seifrid, Viljem in Oto z novimi pečati z napisom *de Gallenberch*.¹⁴⁷

Dejstvo, da je Seifrid III. gospodaril na Gamberku, je tudi osnova domnevi, da je bil verjetno ravno on oče Galla Gallenberškega, ki ga od leta 1341 dalje zasledimo na istem položaju. Takrat je namreč grad pripadel Gallu po zgladitvi spora s stricem Viljemom.¹⁴⁸ Morda je slednjemu kot starejšemu in vplivnejšemu pri tem uspelo uveljaviti svojo moč in je iz poravnave iztržil občutno večji delež zemljiške posesti, neobhodne gospodarske osnove za bodoče rodove. Temu v prid bi govorila tudi ne ravno visoka vsota 400 mark oglejskih pfenigov, ki jo je Gall dobil ob prodaji gradu.¹⁴⁹ Vsekakor pa si je Viljem v sklopu te poravnave priboril predkupno pravico na vso Gallovo posest.¹⁵⁰ Kljub temu je ta naposled (1351) prodal Gamberk deželnemu knezu.¹⁵¹ Kot kaže, je v naslednjih letih zapustil Gorenjsko¹⁵² in stopil v službo goriških grofov. Njegova zaposlitvena pogodba (*dienstvers*) iz leta 1360 mu je narekovala, da se s telesom in posestjo podredi grofoma Majnhardu VI. in Henriku III. ter se v roku 2 mesecev ustali v mejah gospostva goriških grofov, in sicer konkretno z nakupom posesti v vrednosti 625 goldinarjev (kar je približno ustrezalo trem četrtinam vsote, ki jo je pred desetletjem iztržil za Gamberk), ter čaka v pripravljenosti na poziv na vojsko.¹⁵³ Naslednje leto sta mu omenjena grofa zastavila 20 kmetij v okolici Planine,¹⁵⁴ približno v ta čas pa verjetno sodi tudi nedatirana vest o Gallovem kastelanstvu v stolpu na spodnjepavskem gradu.¹⁵⁵

¹⁴⁵ HHStA, AUR, 1286–IX–1, Gospa sveta (prepis v: Otorepec, CKSL; regest v: MHDC VI, št. 27, str. 19); TLA, Parteibriefe Nr. 1803, 1287–I–20, Kamnik (objava v: Kovač, *Dodatek*, str. 173–174); ARS, AS 1063, ZL, št. 5244 in 5780, dve listini z datumom 1299–XII–8, Velesovo (prepis v: Otorepec, CKSL).

¹⁴⁶ ARS, AS 1063, ZL, št. 5244, 1299–XII–8, Velesovo (prepis v: Otorepec, CKSL).

¹⁴⁷ Čeprav imenovanje v besedilu listine ni tako odločno; mdr. se njihov oče naziva Mekinjski. ARS, AS 1063, ZL, št. 5030, 1317–I–9 (prepis v: Otorepec, CKSL).

¹⁴⁸ Priloga št. 8.

¹⁴⁹ Za grobo primerjavo lahko služijo podatki, ki jih na podlagi približnih izračunov navaja Dušan Kos. Spodobne cene gradov so se po njegovi klasifikaciji gibale med 300 in 1000 oz. več markami srebra, Kos, *Med gradom in mestom*, str. 158–159; isti, *Vitez in grad*, str. 84. 400 mark oglejskih pfenigov bi v skladu z razmerji, ki jih upošteva ustrezalo nekako 240 markam srebra.

¹⁵⁰ Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 1, str. 89–90.

¹⁵¹ HHStA, AUR, 1351–V–12. Prim. Bizjak, *Ratio facta est*, str. 130.

¹⁵² V štiridesetih in petdesetih letih je pogosto prodajal svojo gorenjsko posest: Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 16, str. 90–92; št. 22, str. 97; št. 30, str. 106–107; št. 38, str. 114–115; ARS, AS 1063, ZL, št. 5271, 1340–VII–4; št. 5079, 1348–VII–22; št. 4133, 1353–III–24/26; NŠAL, ZL, 1353–VIII–20 (prepisi v: Otorepec, CKSL).

¹⁵³ HHStA, AUR, 1360–V–18.

¹⁵⁴ Prepis listine 1361–III–23 v: HHStA, HS W 594, fol. 62^v.

¹⁵⁵ Glej zgoraj, op. 50.

Ko skušamo identificirati Gallove starše, je edini zanesljivo prav postavljeni kamenček v mozaiku osebno ime njegove mame Marjete. Gall ga navaja v listini, s katero mekinjskemu samostanu podari nekaj posesti za blagor njene duše.¹⁵⁶ Obstaja možnost, da je pripadala rodu Kamniških. Na to napeljuje pričanje Gallove sestre Zelde, ki v neki listini Gerloha Kamniškega imenuje *öhaim*.¹⁵⁷ Izraz v srednjeveški nemščini lahko pomeni pravega strica, lahko pa tudi kakega drugega, praviloma starejšega sorodnika.¹⁵⁸ V tem primeru bi se eventualno lahko nanašal še na brata Gallove žene Ane; tako sta denimo Gall in Ana v neki listini Zeldinega moža Nikolaja ter njegova brata Friderika in Bertolda Kolovške imenovala *unser oeheim*.¹⁵⁹ Če skušamo zdaj rodovnik določiti Gallovi ženi Ani, se na podlagi zadnjeomenjenega dokumenta ponuja še ena, pravzaprav drzna možnost. Kaj če pri tem ni šlo za Gallove »strice«, temveč za Anine (prave) strice? Temu v prid bi govorila listina, v kateri Zeldi in Wendel, hčeri Friderika Kolovškega, imenujeta Galla Gallenberškega z izrazom *swager* (svak).¹⁶⁰ Če bi bila Ana res njuna sestra, bi imeli opraviti celo z navzkrižno poroko med Gallenbergi in Kolovškimi. Dejansko pa ima takšna rešitev lepotno napako; med temi, v listini navedenimi domnevnimi Aninimi strici, bi bil v tem primeru tudi njen oče (tj. Friderik). Ali je sploh mogoče računati s takšno nerodnostjo v izražanju? Odpravili bi jo recimo s tem, da vzamemo za Aninega očeta enega od preostalih Kolovških bratov (Gerloha ali Aechwina), če seveda dopustimo možnost, da se je tudi sestričin mož lahko imenoval *swager*. Ob koncu tega kombiniranja lahko ugotovimo le, da so vsekakor obstajale neke sorodstvene vezi med omenjenimi Gallenbergi, Kolovškimi in Kamniškimi, ki pa jih brez dodatnih virov zaenkrat ni mogoče natančneje določiti.

Svojevrstno težavo pri umestitvi Galla Gallenberškega in njegovega najožjega sorodstva v rodbinsko deblo predstavlja dejstvo, da je v istem času živel njegov soimenjak Gall iz rodbine Gall. Bil je sin Konrada II. Galla, verjetno bratranca Seifrida II. Gallenberškega, ki se je imenoval po Gamberku (*Konrad von Gallenberch*) in istočasno z bratrancem živel na njem. Ta Gall je imel med drugim tudi brata Konrada III. Galla, ki je bil, mimogrede, poročen z zgoraj omenjeno Wendel Kolovško. To naključje je zavedlo Schönlebnu, da je med 2. in 3. generacijo umestil še eno, po njegovem štetju 13.¹⁶¹ Med Viljema III. in njegovega očeta Seifrida II. je vrnil še enega Viljema (po njegovem štetju II.), ki naj bi bil oče Viljema III. in hkrati Seifridov sin, »poročil« pa ga je z Marjeto Svibensko. Njima za sina in Viljemu III. za brata je potem dodelil Konrada, ki si ga je (nevede) skupaj s sinovoma Konradom in Gallom sposodil iz rodbine Gall. Schönlebnovi Gallenbergi: Konrada I. in II. ter Gall so dejansko Galli.¹⁶²

¹⁵⁶ ARS, AS 1063, ZL, št. 5072, 1348–VII–22 (prepis v: Otorepec, CKSL).

¹⁵⁷ ARS, AS 1063, ZL, št. 5802, 1362–II–23 (prepis v: Otorepec, CKSL).

¹⁵⁸ Prim. Preinfalk, *Rodbina v luči listin*, str. 355–356, 365.

¹⁵⁹ ARS, AS 1063, ZL, 1358–X–31 (prepis v: Otorepec, CKSL).

¹⁶⁰ ARS, AS 1063, ZL, št. 5271, 1340–VII–4 (prepis v: Otorepec, CKSL).

¹⁶¹ Zaradi vključevanja številnih imaginarnih prednikov v gallenberški rodovnik nosi pri Schönlebnu generacija, ki smo jo tu označili kot 1., številko 11, Schönleben. *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 14.

¹⁶² Schönleben, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 16.

Naslednji spodrsrlaj se je Schönlebnu pripetil v 4. (njegovi 15.) generaciji. Zavedel ga je vzdevek *Schick*, ki so si ga nadevali posamezni Gallenbergi od Seifrida III. dalje,¹⁶³ in ga je tolmačil kot ljubkovalno obliko za Sigmund. Na podlagi te pomote je med sinove Nikolaja I. umestil sicer neobstoječega Sigmunda (po njegovem štetju III.). Povod za to je bila listina, v kateri se Egidij navaja kot *Schiekk der Osterberger von Gallenberch*.¹⁶⁴ Posledično je napačno (kot hčer Nikolaja I.) umestil Kunigundo, ženo Eberharda z Wallensteina in pozneje Dietegna točaja z Emerberga, ki je bila sicer res Sigmundova sestra, vendar v naslednji generaciji.¹⁶⁵

Zadnja Schönlebnova večja napaka (kar zadeva obdobje med 1300 in 1500), je »kloniranje« dodatne generacije med 5. in 6., ki jo je označil s številko 17. Njegovi domnevni sinovi Nikolaja II. (pri njem III.) so dejansko isti Nikolaj in njegova brata Seifrid V. ter Hans I.¹⁶⁶ Očitno ni dopuščal možnosti, da bi ti trije lahko živeli tako dolgo, kot dejansko so. Vsi Egidijevi otroci so bili rojeni pred letom 1409, ko je omenjenih vseh sedem.¹⁶⁷ Nikolaj se zadnjič kot živ omenja leta 1451, Hans pa celo še 1459, medtem ko je Seifrid prav v tem letu umrl. Vezni člen, ki dokazuje, da gre pri navedbah v virih v vseh teh letih res za iste ljudi, je Andrej I., sin njihovega brata Viljema V., ki se pri urejanju rodbinskih posestnih zadev skupaj z omenjenimi strici začne pojavljati že leta 1427,¹⁶⁸ v istem kontekstu pa tudi še v listini iz 1459, ki jo je izstavil takrat še edini preživeli od njegovih treh stricev, Hans I.¹⁶⁹

Generacija Andreja I. (šesta po vrsti) je še zadnja, ki jo lahko razmeroma zanesljivo zajamemo s srednjeveškimi viri. Obdobje na prelomu iz 15. v 16. stoletje zaenkrat ostaja odprto. Gallenberška genealoška izvajanja tako zaključujemo na točki, ko je bila rodbina v očitnem vzponu. Najodmevnejše epizode v njeni več kot

¹⁶³ Viljem III. (Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 34, str. 110); Nikolaj I. (Preinfalk – Bizjak, *Turjaška knjiga listin I*, št. 150, str. 213; Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 67, str. 152), Egidij (Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 88, str. 181); Seifrid IV. (ARS, AS 1063, ZL, št. 5142, 1391–XI–7; št. 5350, 1396–IV–18 – prepisa v: Otorepec, CKSL). Glej tudi Kos, *Vitez in grad*, str. 124.

¹⁶⁴ Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 88, str. 180–182. Ta listina je interpolirana in sicer je zadnja vrstica napisana na razuri. Interpolirani pasus vsebuje nadvse nenavadno datacijo: ... *virzehen hundert iar; darnach in dem hundertistem (!) iar* ... Še bolj nenavadno je ta datacija interpretirana v dorzalni notici: 1100 (!). Ta nerodnost je očitno prišla prav Schönlebnu, ki je z listino manipuliral na svojevrsten način: uporabil jo je tako za svojega Sigmunda I. iz leta 1100 kot tudi za Sigmunda III., ki ga je sprenevedajoče: »de quo praeter nomen nil extat,« uvrstil med sinove Nikolaja I. Schönleben, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 13, 19. Tudi pri Brunnerju je ta listina datirana napačno, z letnico 1459 v oklepaju. Glede na vsebino sodi v čas med 1400 in 1412 (Egidijeva smrt).

¹⁶⁵ Schönleben, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 19.

¹⁶⁶ Schönleben, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 20–21.

¹⁶⁷ Listina 1409–VIII–25, ki je ekscerpirana pri Schönlebnu, *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg*, str. 20, posredno tudi pri Valvazorju, *Ehre des Herzogthums Krain XI*, str. 13–14.

¹⁶⁸ Priloga št. 151.

¹⁶⁹ ... *Hans Gallenberger anstat sein selbs und seines vettern Andren, auch seiner brueder Niklasenn und Seifridenn der Gallenberger säling kinder*, Brunner, *Die ältere Gallenberger Urkundenarchiv*, št. 87, str. 179.

petstoletni zgodovini so šele prihajale na vrsto. Številčnost, razvejanost in solidne materialne osnove ob koncu srednjega veka so bodočim rodovom omogočile razcvet in vzpon med najuglednejše plemiške rodbine na Kranjskem.¹⁷⁰

¹⁷⁰ Prim. Kos, O melanholiji, karierizmu, nasilju, str. 40–41.

PRILOGA

Regesti neohranjenih listin gallenberškega arhiva 1277–1495

(po popisih v Erbergovem arhivu)¹

1277. Patronatsrecht ertheilung an Seifried von Gallenberg,² der von ihm gestiften kapelle St. Johannis in schlosse Oberstein³ von Manfredi de la Torre. (*IV, št. 289, fasc. 153, pag. 511*)
1328. Uibergabsbrief in abschrift der Elspet Seifrieds von Gallenberg² wittib per 2 hüben und 5 bergercht an das kloster zu Minkendorf.⁴ (*IV, št. 4, fasc. 153, pag. 474*)
- Anno 1330 verweist her Willhelm Gallenberger an Thomas Hochenwarter über 3 hüben. (*IV, št. 5, fasc. 153, pag. 474*)
1337. Ladbrief Meinhalms von Zellenberger landesverweser, wo er Niklein von Gallenberg² und Schenken von Osterwitz⁵ zur verantwortung ladet. (*IV, št. 258, fasc. 153, pag. 508*)
1337. Versicherungsbrief von Willhelm von Gallenberg² an seine gemahlin Trauten von Windischgratz.⁶ (*IV, št. 547, fasc. 153, pag. 528*)
- Im 1338 jar vergleich zwischen Niclaß Graiczer vnd Eberhartten Presinger, wellicher der fuerst auß Osterreich durch herrn Fridrichen von Sonnekh,⁷ herr Vlrich von Wallse,⁸ herr Khunraten von Harnekh⁹ dise hernach geschriben sein auch darpei gebest: herr Vlreich Wilhausen, Artolff von Harnekh,⁹ Canradt Sepffner, Greiff Sarffner, Herman Presinger, Jorgg Motniker. (*I, št. 122, fasc. 133, pag. 446*)
- Im 1340 jar, khauffprieß von Gallen von Gallenberg² an sein vettern, Wilhalbm vonn Gallenberg² außgeundt. (*I, št. 7, fasc. 133, pag. 426*)
- Im 1341 vertrag zwischen herrn Wilhalben vonn Gallenberg² vnnd seinern pruedern seilligen sun Galle von Gallenberg² vmb all ire strit, so sie erbschaftt halben gehabt vnd die vest Gallenberg² ist gemellt Gallen von Gallenberg² zu thail pliben. (*I, št. 115, fasc. 133, pag. 445*)
- Im 1341 jar, khauffprieß per ein hueben, so herr Wilhalbm vonn Gallenberg² von Hannzl von Mangespurg¹⁰ per 10 markh Agler pfenning erkhaufft. (*I, št. 8, fasc. 133, pag. 426*)

¹ Regesti so povzeti po popisih, obravnavanih v članku, pri čemer ustrezajo rimske številke v citatih ustreznim številkam popisov. Kadar so regesti kombinirani iz dveh ali treh (redkeje) popisov, so dodatki podani v zavutih oklepajih – če gre za dve različni varianti imen ali predmetnih oznak, so še dodatno ločeni s poševnico – citat regesta, iz katerega izvira dopolnilno besedilo, pa je naveden na drugem (ali tretjem) mestu.

² Gamberk.

³ Kamniški Stari grad.

⁴ Mekinje pri Kamniku.

⁵ Hochosterwitz/Ostrovica, V od Št. Vida na Glini na Koroškem.

⁶ Slovenj Gradec.

⁷ Žovnek.

⁸ Waldsee na Zgornjem Švabskem.

⁹ Grad Hornegg, SV od Deutschlandsberga na Štajerskem.

¹⁰ Mengeš.

1343. Rathsbrief von Gallus von Gallenberg² an Willhelm von Gallenberg² wegen einer schuld. (IV, št. 320, fasc. 153, pag. 513)
- Anno 1348. (*omenja se*) Gotschalk von Gallenberg.² Fertiger Nix der Rainman von Vels¹¹ und Engelein der Gall. (VII, fasc. 153, pag. 615) (*morda na podlagi pristnega dokumenta, vendar nepreverljivo*)
- Im 1348 jar hat herr Wilhalbm von Gallenberg² dem Glach von Stein¹² vnd seiner wiertin Alhait 12 markh Agler pfening auf ein hueben glichen. (I, št. 162, fasc. 133, pag. 454)
- Im 1349 jar, khauffprief vmb den zechendt pei Stain,¹² so Piersch von Rottenpuchel¹³ herrn Wilhalbm von Gallenberg² per 40 markh Agler d. verkhaufft. (I, št. 148, fasc. 133, pag. 452)
1354. Rathsbrief von Friedrich dem Hebenstreit ausgehend an Willhelm von Gallenberg² und seine wirthin frau Trauten. (IV, št. 321, fasc. 153, pag. 513)
- Im 1358 vergleich zwischen denen von Stein¹² vnd Niclaß von Gallenberg² von wegen des abgen[anten] obleiben. (I, št. 170, fasc. 133, pag. 456)
- Im 1364 jar versacz Herman Grisicz vnndter Weixelberg¹⁴ gesessen ein hueb zu Vnndter Khaischl¹⁵ herr Nicl von Gallenberg² per 5 markh Agler schilling. (I, št. 159, fasc. 133, pag. 454)
- Im 1365 jar, khauffprieß per zwo hueben, die Niclas Gallenberger vonn Hansl, Pangracz von Soßter¹⁶ seilligen sun, per 20 markh Venediger pfening verkhaufft. (I, št. 28, fasc. 133, pag. 430)
1365. Spruchbrief Hansen von Stein¹² und Niklasen von Gallenberg² über die streitigkeiten zwischen den Erharten von Eich¹⁷ und Hansen denn Feisten. (IV, št. 465, fasc. 153, pag. 522)
1377. Spruchbrief zwischen Nikel von Gallenberg² Seld seiner wirthin {geboren von Hopfenpach¹⁸}, Fritzlein von Mangespurg¹² und Clara seiner wirthin, Jörg von Neuhaus¹⁹ und Annel, seiner wiertin {an ein theil, am andren theil zwischen Nikl und Rainer geuetter von Hopfenpach.¹⁸ Fertiger sein: Ruedlib von Kosiakh,²⁰ Hans der Gall, Nikl von Gallenberg² Frizl von Mangespurg,¹⁰ Jorg von Neuhaus¹⁹ und Hansl Neündorfer}. (IV, št. 466, fasc. 153, pag. 522; VII, fasc. 153, pag. 613)

¹¹ Bled.¹² Kamnik.¹³ Črnelo, nekdanji grad nad vasjo Turnše, S od Doba pri Domžalah.¹⁴ Višnja Gora.¹⁵ Spodnji Kašelj, V od Ljubljane.¹⁶ Sostro, V od Ljubljane.¹⁷ Dob pri Domžalah.¹⁸ Hmeljnik, grad nad Karteljevim, S od Novega mesta.¹⁹ Novi grad, danes Stari grad nad vasjo Podgrad, JZ od Ilirske Bistrice.²⁰ Nekdanji grad Kozjak na vzpetini Kozjek nad vasjo Dolenje Selce, SZ od Dobrniča na Dolenjskem.

- 1378 machen ein vergleich als spruchleut: Petter von Auersperg,²¹ Ruedolf von Reutenberg,²² Nikhel der Golienz, Nikhl der Gall von Gallenstein,²³ Osterman von Stain¹² {von wegen einer theilungsstreit} zwischen Ulrich Kuenberger verweser zu Laybach²⁴ an ein und Nikhl von Gallenberg² {und Fritzlein von Mangespurg¹⁰} anders theils. (VII, fasc. 153, pag. 615; IV, št. 467, fasc. 153, pag. 522)
- Im 1379 jar, khauffprief per ein hueben zu Vnndter Khaischl,¹⁵ so Albrecht von Gallenberg² vom Wenczl zu Vnndter Khaischl¹⁵ erkhaufft hat. (I, št. 151, fasc. 133, pag. 452)
1380. Minkendorf²⁵ klosterfrauen, über die irrung zwischen selben und Wuillhelm von Gallenberg² wegen einem steinbruch, bericht an Herzog Albert von Oesterreich. (IV, št. 10, fasc. 153, pag. 469)
- Im 1381 jar Georg von Gallenberg² verweiß sein wirtin frau Ellß auf etlich guetter. (I, št. 131, fasc. 133, pag. 448)
- Im 1388 jar, lehenbrieff vmb den zehendt an der Obern, Mitern vnd Nidern Gambling,²⁵ so von Seifriden von Gallenberg² dem Nicl dem Hafner vnd purger zu Laybach²⁴ verlichen worden. (I, št. 206, fasc. 133, pag. 464)
1388. Kaufbrief von Laurenz von Hopfenbach¹⁸ an Niklein von Gallenberg² per 2 hüben und 1 mühle. (IV, št. 45, fasc. 153, pag. 477)
- 1390, am eritag vor s. Johannis tag zum sonnenwenden (21. junij). Sazbrief orig. per 1 huben unter dem Klainen Gallenberg,² die Pirsch von Rottenbüchel¹³ dem Nicklain von Mangespurg¹⁰ um 20 ducaten verbezt. (V, št. 445, fasc. 132(?) pag.)
- Im 1390 jar, von Amelreichs von Gracz²⁶ khauffprieß vmb²⁷ gueter, so er Saifriden von Gallenberg² verkhaufft hat. {Fertiger sein Amerleich von Grez²⁶ und Hans von der Aynod,²⁸ dessen wappen ist ein palmpaumb}. (I, št. 35, fasc. 133, pag. 431; VII, fasc. 153, pag. 612)
- Im 1390 jar Nicla Khaul verkhaufft ein hueben pei Sanndt Marein²⁹ Artolffen von Pomekh.³⁰ (I, št. 36, fasc. 133, pag. 431)
1391. Obligationsbrief von Hans von Altenburg³¹ an Seld Nikleins von Gallenberg² wittib. (IV, št. 281, fasc. 153 pag. 510)
- Im 1391 jar vertrag zwischen den gepruederen Wilhalbm vnnd Oßterberger eines theils vnnd Seyfriden von Gallenberg² anders theils. (I, št. 169, fasc. 133, pag. 456)

²¹ Turjak.²² Grad Čretež, JV od Mokronoga.²³ Nekdanji grad nad vasjo Podpeč, SZ od Gabrovke na Dolenjskem.²⁴ Ljubljana.²⁵ Zgornje, Srednje in Spodnje Gameljne, S od Ljubljane.²⁶ Gradac, SV od Črnomlja.²⁷ Orig. vnnd!²⁸ Soteska, pri Straži, Z od Novega mesta.²⁹ Šmarje, katere?³⁰ Baumeegg (O.- in U.-), SZ od Birkfelda na Srednjem Štajerskem.³¹ Nekdanji grad Vrbovec v Nazarjah, J od Mozirja.

- Im 1391 jar saczprieß Saifrid von Gallenberg² leicht seiner muemen Margretten des Niclaß Sumerekher selligen witib auf ein hoff vnnd zwo hueben 30 markh schilling. (*I, št. 107, fasc. 133, pag. 443*)
1391. Stiftbrief wegen haltung eines Jahrstags zu Michelstetten,³² durch bezahlung der Selda von Gallenberg.² (*IV, št. 461, fasc. 153, pag. 521*)
1391. Spruchbrief des Fritzl und Nikl von Mengespurg,¹⁰ Heidel von Stein¹² etc. betreffend den vergleich zwischen Seifried von Gallenberg² und Osterberger und Wilhelm. (*IV, št. 470, fasc. 153, pag. 522*)
- Im 1392 jar saczprieß per 1 hueben, 2 weingarten, 2 kheller zu Gottendorff³³ im Sann tall³⁴ bei Saxnfeld³⁵ gelegen, so frau Seldin Niclaß von Gallenberg² seillig witib Hannß von Alltenburg³¹ verseczt per 50 markh auff vier jarr. (*I, št. 108, fasc. 133, pag. 443*)
1392. Spruchbrief Nikels von Gallenberg² wegen einem weingarten des Osterberger von Gallenberg.² (*IV, št. 471, fasc. 153, pag. 522*)
- Im 1394 jar, frawn Dyemuzen, Wilhalben von Gallenberg² ieren haußwiert vermacht. (*I, št. 181, fasc. 133, pag. 458*)
- Im 1394 jar, khauffprieß vmb drei hueben zu Sagoricz,³⁶ die Seifrid von Gallenberg² erkhaufft hat vom Gethrauten des Seber salligen witib vnnd ierer tochter Khaterle, des Pether Grumsitzer wiertin per 48 markh β. (*I, št. 37, fasc. 133, pag. 431*)
1394. Testament von Diemuth Willhelms von Gallenberg² wirthin. (*IV, št. 2, fasc. 153, pag. 488*)
1394. Testament Willhelms von Gallenberg.² (*IV, št. 3, fasc. 153, pag. 488*)
- Im 1395 jar, lehenprieß von graff Herman von Cili³⁷ am Seifriden von Gallenberg,² zum ersten der Schenkenthurn zu Ceel³⁸ gelegen, ein mairhoff vnnd drei hueben daselbst, item 5 hueben daselbst zu Edling³⁹ gelegen, 2 hueben in den Preimpach,⁴⁰ 2 hueben zu Valden,⁴¹ 1 hueben zu Plaßeuers,⁴² 1 hueben im Grait,⁴³ ein ödt in dem Hart zum Kherschpairen,⁴⁴ ein traidt-zehendt zu den Valdein⁴⁵ zu Edling gelegen, ein hueben zu Dobruß,⁴⁶ ein hueb zu Gottendorff³³ im dem Santhal,³⁴ ein zehendt zu Suchadol.⁴⁷ (*I, št. 199, fasc. 133, pag. 462*)

³² Velesovo, SV od Kranja.

³³ Gotovlje, pri Žalcu.

³⁴ Savinjska dolina.

³⁵ Žalec.

³⁶ Zagorice, vas, danes v sklopu naselja Bled.

³⁷ Celje.

³⁸ Šinkov (pravilneje Šenkov) turn, V od vasi Selo pri Vodica, pri Komendi.

³⁹ Koseze, JV od Vodice, pri Komendi.

⁴⁰ Sv. Primož, nad Črno pri Kamniku.

⁴¹ Polje pri Vodica.

⁴² ?

⁴³ ?

⁴⁴ ?

⁴⁵ ?

⁴⁶ Dobruša, pri Vodica, SV od Medvod.

⁴⁷ Suhadole, pri Komendi.

- Im 1395 jar, saczprieß vmb zwo hueben, welliche der Niclaß von Newhauß¹⁹ seiner wiertin {Clara}, des Niclasen von Gallenberg² tochter verseczt hat. {Fertiger Jorg Guetenstainer verweser in Crain} (*I, št. 92, fasc. 133, pag. 440; VII, fasc. 153, pag. 606*)
1395. Lehenbrief von Willhelm herzog zu Oesterreich an Seifried von Gallenberg² über die vesten Osterberg⁴⁸ und andere güter. (*IV, št. 13, fasc. 153, pag. 465*)
- Im 1396 jar, Rueprecht Schloczperger verschreibt sich gegen sein schwager Seifrid Oßterberger vnd Albrecht von Gallenberg² geprueder vmb die morgengab 250 markh β haimsteuer 200 markh β vnd 60 goldt ducaten, die herr Niclaß von Gallenberg² seillig seiner wiertin Khlara vatter geben hat, darumb ier erster wiert, herr Niclas von Neuhaus am Carß¹⁹ auf 20 hueben verweisen hat, also wan er solicher guetter vnd wurden, die gemellt summa mit ieren wißen vnnd willen widerumben anzulegen. (*I, št. 138, fasc. 133, pag. 449*)
1397. Minkendorf^f kloster, stiftbrief von Niklein von Gallenberg.² (*IV, št. 16, fasc. 153, pag. 470*)
1397. Zeugbrief von Peter von Rautenberg²² wegen der güter des Niklas von Neunhaus¹⁹ an Siefried von Gallenberg.² (*IV, št. 637, fasc. 153, pag. 536*)
1398. Ladbrieff von Heinrich und Johann Meinhard grafen zu Görz⁴⁹ den Seifried von Gallenberg² wider Niklas von Neunhaus⁵⁰ und Friedrich von Unkenberger⁵¹ (*sic!*). (*IV, št. 259, fasc. 153, pag. 508*)
1398. Satzbrief von Nikel von Neunhaus¹⁹ seiner wirthin Clara des Nikel von Gallenberg² tochter. (*IV, št. 350, fasc. 153, pag. 515*)
- Im 1399 jar, lechenprieß von herzog Wilhalben auß Oßterreich an Seifriden Oßterberger vnd Albrechten, geprueder vmb 7 hueben, die von ieren vettern selligen Jörglein von Gallenberg² an si gestorben. (*I, št. 196, fasc. 133, pag. 462*)
1399. Lehenbrief von Herrmann grafen von Cilli³⁷ an Seifried von Gallenberg² über eine hüben. (*IV, št. 16, fasc. 153, pag. 465*)
- Im 1400 jar, khauffprieß, so Wilhalbm Pawmkhircher dem Oßterberger von Gallenberg² vmb etlich zehendt vnnd hueben, die er im per 500 ducaten verkhaufft gefertigt hat. (*I, št. 41, fasc. 133, pag. 432*)
- Im 1400 jar, khauffprieß vmb vier hueben bei Schenkenthurn³⁸ an Gillgen von Gallenberg² lautundt. (*I, št. 42, fasc. 133, pag. 432*)
- Im 1400 jar hat Seifrid das dorff Nackhl⁵² vnndter Schbartzeneekh⁵³ an der Prenn,⁵⁴ 12 hueben vnd 2 mül von Nyx von Waxenstein⁵⁵ khaufft. (*I, št. 43, fasc. 133, pag. 432*)

⁴⁸ Nekdanji grad Osterberg, nad vasjo Podgrad, ob sotočju Save, Ljubljane in Kamniške bistrice, V od Ljubljane.

⁴⁹ Gorica/Gorizia.

⁵⁰ Novi grad, gl. op. 19; *orig.* Steinhaus!

⁵¹ Verjetno grad Vikumberg pri Dragi na Tržaškem.

⁵² Naklo, JV od Divače.

⁵³ Grad Švarcenek, nad vasjo Podgrad pri Vremah.

⁵⁴ Vreme, Vremsko polje, na Krasu.

⁵⁵ Grad Kožljak, pri Plominu v Istri.

- Im 1400 jar, Clara, herrn Rueprechten von Schlozperg⁵⁶ eliche hausfraw, die vberandtbart ieren pruedern Seyfriden von Gallenberg² zwo hueben widerumb ein. (*I, št. 44, fasc. 133, pag. 432*)
- Im 1400 saczprieff vmb ein weingart peim Neustatl⁵⁷ peim weinhoff wenn den der Merth Zulyach purger zu Neustatl⁵⁷ den Oßterberger von Gallenberg² vmb 10 markh verseczt. (*I, št. 94, fasc. 133, pag. 441*)
- Im 1400 jar saczprieff vmb den zehendt vnndter Gertschach,⁵⁸ so herr Jorg von Auersperg²¹ Oßterberger vonn Gallenberg² verseczt. (*I, št. 95, fasc. 133, pag. 441*)
- Im 1400 jar, des Oßterbergs vonn Gallenberg² seiner hausfraw Anna, Hainrichen von Zoblspurg⁵⁹ tochter gegeben verwaiprieff. (*I, št. 140, fasc. 133, pag. 450*)
- Im 1400 jar vertrag, so Steffan von Helffenberg⁶⁰ pfarer zu Mangespurg¹⁰ Hanß Got von Rudolffsekh,⁶¹ Heidt von Stein,¹² Petter oben Rem gespruch hab vmb etlich anfederung zwischen Clara Frizleins von Mangspurg¹⁰ wittib eines tails vnnd zwischen Hannsen vnd Fridrichen geprueder von Mangspurg,¹⁰ Pierschen vonn Rottenpüchl¹³ vnnd Hannßen Trakhenpergs anders thaills. (*I, št. 116, fasc. 133, pag. 445*)
- Im 1400 jar {datiert des nágsten suntags vor des heillig kreüzstags, als der ist funden worden} (*2. maj*), widerfal von Rueprecht Schlosperger, wellicher des Seifridt, Gillig vnd Albrecht geprueders schweßter die Clara zum eegemahel gehabt. {Fertiger Hans Liebenberger, Slozperger}. (*I, št. 187, fasc. 133, pag. 459; VII, fasc. 153, pag. 608*)
- Im 1400 jar, quitung vmb 14 markh schilling, die graff Herman von Cilli³⁷ zwischen außgesprochen des Oßterman von Gallenberg² dem Merttl von Rayhenburg⁶² hinaus geben hat. (*I, št. 190, fasc. 133, pag. 460*)
1400. Kaufbrief von Friedrich von Mangespurg,¹⁰ an Jülden⁶³ von Gallenberg² wegen einigen hüben. (*IV, št. 50, fasc. 153, pag. 477*)
- Im 1401 jar, zwen lehen von graff Fridreich von Ortenburg⁶⁴ an Seyfriden von Gallenberg² vmb 12 hueben zu Nacl⁵² am Carßt⁶⁵ pei Schbarczeneckh⁵³ gelegen vnd 2 mul an der Prem⁵⁴ gelegen vnd das gericht daselben. (*I, št. 200, fasc. 133, pag. 463*)
- 1401 am nächsten freütage nach dem h. auffartstag (*13. maj*) kaufbrief orig. von Nix Waxensteiner⁵⁵ über das dorf zu Nackel⁵² an dem Karst,⁶⁵ welches dem Seyfrid von Gallenberg² um 840 {dukaten} verkauft wierd. (*V, št. 416, fasc. 153, pag. 447; IV, št. 51, fasc. 153, pag. 477*)

⁵⁶ Najverjetneje nekdanji grad Schlossberg nad Sauerfeldom pri Tamswegu na Salzburgskem.

⁵⁷ Novo mesto.

⁵⁸ Goričane, pri Medvodah.

⁵⁹ Čusperk, JV od Grosupljega.

⁶⁰ Nekdanji grad Soteska v Studencah, S od Žalca.

⁶¹ Nekdanji grad Rožek, nad Vinjami pri Moravčah.

⁶² Brestanica.

⁶³ Sic!, verjetno popačeno od Gilgen.

⁶⁴ Grad Ortenburg, Z od Spittala na Koroškem.

⁶⁵ Kras.

1401. Kaufbrief von Maili Giebleins wittib und Nikel und Friedrich brüder auf den Rhein,⁶⁶ an Osterberger von Gallenberg² per 2 hüben. (*IV, št. 52, fasc. 153, pag. 477*)
- Im 1402 jar saczprieff vmb ein hueben, so Reiner von Opfenpach¹⁸ seinen ochaim Saifrid von Gallenberg² vmb 26 markh Agler d. verseczt. (*I, št. 96, fasc. 133, pag. 441*)
- Im 1402 jar saczprief, Rainer von Opfenpach¹⁸ verseczt seinen ochaim Saifriden von Gallenberg² vnd seiner wiertin Anna 3 hueben per 63 ducaten im goldt. (*I, št. 97, fasc. 133, pag. 441*)
- Im 1402 jar, khauffprieff vmb ein hueben, die Niell vnd Fridrich ob den Rain⁶⁶ Gillgen Oßterberger von Gallenberg² vmb 45 markh verkhaufft. (*I, št. 45, fasc. 133, pag. 432*)
- Im 1402 jar, khauffprieff vmb siben hueben, so Hanß vnd Fridrich die Mangsperger fraun Ellspeten, herrn Wilhalbm von Auersperg²¹ selligen wittib vnd ieren sun Herwartten vmb 335 markh Venediger schilling verkhaufft. {Fertiger beyder von Mangespurg,¹⁰ Osterman von Stain¹² viztumb in Crain} (*I, št. 46, fasc. 133, pag. 433; VII, fasc. 153, pag. 610*)
- Im 1402 jar Rainer vom Hopfenpach¹⁸ vnnd sein wiertin, fraw Diemut haben ierem ochaim Seifriden von Gallenberg² vnd Anna seiner wiertin drei hueben vmb 50 ducaten in goldt verseczt pei Henigstein.⁶⁷ (*I, št. 158, fasc. 133, pag. 454*)
1402. Kaufbrief von Wenzl von St. Peter⁶⁸ an Albrecht Gallenberger wegen einer hube. (*IV, št. 54, fasc. 153, pag. 478*)
- Im 1403 jar, khauffprieff vmb zwo hueben zu Wag,⁶⁹ die Seyfriden von Gallenberg von Seiwicz Ruspach⁷⁰ selligen khinder vmb 50 markh schilling verkhaufft. (*I, št. 47, fasc. 133, pag. 433*)
- Im 1403 jar, khauffprieff, Seifrid von Gallenberg² erkaufft zwo hueben von Seibicz von Ruspach.⁷⁰ (*I, št. 48, fasc. 133, pag. 433*)
- Im 1403 jar, lehenprieff von graff Herman von Cili³⁷ an Seifriden von Gallenberg² per 2½ hueben zu Krastiekh⁷¹ in Mareitscher pfar, ein wisen zwischen Stub⁷² vnd Drögemuell⁷³ gelegen. (*I, št. 203, fasc. 133, pag. 463*)
1403. Brief von Seifried Gallenberger an Nixen der jungern von Neunhaus⁷⁴ wegen eines dorfes Rekitnig.⁷⁵ (*IV, št. 115, fasc. 153, pag. 498*)

⁶⁶ Nekdanji stolp Breg pri Ložu.

⁶⁷ Mirna Peč, SZ od Novega mesta.

⁶⁸ Šempeter, popznejše Šempetrsko predmestje, dans del Ljubljane.

⁶⁹ Vir pri Domžalah.

⁷⁰ Sajevec, pri Ribnici.

⁷¹ Krašce, pri Moravčah.

⁷² Stob, nekdaž vas, danes v sklopu mesta Domžale.

⁷³ Dragomelj.

⁷⁴ Novi grad, danes Stari grad nad vasjo Podgrad, JZ od Ilirske Bistrice. (*orig.* Steinhauß!)

⁷⁵ Verjetno Rakitnik, pri Postojni (*orig.* Rebitnig).

- Im 1404 jar, khauffprieß vmb etlich guetter zu Glogauicz,⁷⁶ so Seifrid vonn Gallenberg² an sich bracht hat. (*I, št. 49, fasc. 133, pag. 433*)
- Im 1404 jar, Conradt Prascheb/{Praschl} Sayfriden vonn Gallenberg² verkhaufft drithalb hueben per 110 markh ß Venediger muncz. (*I, št. 152, fasc. 133, pag. 452; IV, št. 58, fasc. 153, pag. 478*)
- Im 1405, leheprief von herczog Wilhalbm auß Oßterreich an Seifriden von Gallenberg² vmb ein hueben am Perg,⁷⁷ die fraw Elspet Paradeiserin, abtesin zu Minkhendorff⁷⁸ vnd der ganz conuent aufgesait. (*I, št. 198, fasc. 133, pag. 462*)
- Im 1405 khauprief per ain mul zu der Halben,⁷⁸ so Herman Pacholnir purgraff zu Wiepach⁷⁹ Oßterberger von Gallenberg,² purgraffen zu Haßperg⁸⁰ vmb 24 mark Venediger schilling verkhaufft hat. (*I, št. 153, fasc. 133, pag. 453*)
- 1405 ist datiert Albrechts von Gallenberg² heüratbrieß mit Margaret von Tschernembl,⁸¹ fertiger Rainer von Hopfenpach,¹⁸ Diebholz von Auersperg.²¹ (*VII, fasc. 153, pag. 608*)
- Im 1405/{1406} jar saczprief vmb die 6 hueben zu Tschernutsch,⁸² zwo hueben zu Sayach,⁸³ 4 hueben zu Laschach,⁸⁴ 9 hueben zu Chrepulach am Corßt,⁸⁵ wellich Hannß vnnd Michel geprüeder von Rabath den Oßterberger von Gallenberg per 1060 ducatten in golt verseczt haben. {Fertiger bayder von Rabath, Gregory von Dornberg⁸⁶}. (*I, št. 98, fasc. 133, pag. 441; VII, fasc. 153, pag. 610*)
- Im 1406 jar, khauffprieß vmb ein hueben zu Raittenpach⁸⁷ gelegen, die Clara, Friczleins von Mangspurg¹⁰ sellig witib ierm ochaim Seifriden von Gallenberg² per 16 markh Agleier d verkhaufft. (*I, št. 50, fasc. 133, pag. 433*)
1406. Kaufbrief von Clara des Fritzleins von Mangspurg¹⁰ wittib an Osterberger von Gallenberg² wegen einen halben hof in Reifenbach.⁸⁷ (*IV, št. 61, fasc. 153, pag. 478*)
- Im 1406 jar, khauffprieß vmb ein hueben, in Dorfflein,⁸⁸ Wodiczer⁸⁹ pfar, die Gillig Oßterberger von Gallenberg² vonn Fridrichen Mangsperger per 36½ markh erkhaufft. (*I, št. 51, fasc. 133, pag. 433*)
- Im 1406 jar, khauffprieß vmb etlich guetter, so frau Elspet, herrn Wilhalbm von Auersperg²¹ wirtin vnd ier sun Herwart dem Seifriden von Gallenberg² verkhaufft hat per 335 markh Agler d. (*I, št. 52, fasc. 133, pag. 433*)

⁷⁶ Blagovica.⁷⁷ Gora pri Komendi.⁷⁸ ?⁷⁹ Vipava.⁸⁰ Grad Hasberg (Hošperk) pri Planini.⁸¹ Črnomelj.⁸² Črnuče, pri Ljubljani.⁸³ Žeje (pri Dobu ali pri Komendi?).⁸⁴ ?⁸⁵ Kreplje, pri Tomaju.⁸⁶ Dornberk.⁸⁷ Morda Čenelo pri Stični.⁸⁸ Vesca, pri Skaručni.⁸⁹ Vodice.

- Im 1406 jar, khauffprieß von Petters vnd Nixen vonn Newhauß¹⁹ vmb 3 hueben zu Dol auf den Corßt,⁹⁰ die Gillig der Oßterberger von Gallenberg,² von jene per 142 markh Venediger muncz erkhaufft. (*I, št. 53, fasc. 133, pag. 434*)
- Im 1407 jar, khauffprieß/{satzbrief} vmb 3 hueben, ein zehendt vnd pergerecht auf den Corßt,⁶⁵ so Jorg Wayxenstainer Saifriden von Gallenberg² per 120 ducaten in goldt verkhaufft, zeugen fertiges Nyx vnd Wolfig von Tibein.⁹¹ (*I, št. 54, fasc. 133, pag. 434; IV, št. 354, fasc. 153, pag. 515*)
- Im 1407 jar, khauffprieß vmb zwo hueben bei Sandt Veidt ob Laybach⁹² zu Herttenperg,⁹³ so Seyfridt von Gallenberg² von Fridrek Manhoffer per 34 markh erkhaufft. (*I, št. 55, fasc. 133, pag. 434*)
- Im 1407 jar, khauffprieß vmb ein hueben zu Moschankh,⁹⁴ Morautscher pfar, die Seifridt von Gallenberg² von Ot Gereuter per 25 markh Venediger schilling erkhaufft. (*I, št. 56, fasc. 133, pag. 434*)
- Im 1407 jar, khauffprieß vmb den zehendt vnndter Gortschach⁹⁵ von 23 hueben vnd mer dorfferen, so Oßterberger vonn Gallenberg² von herrn Jorgen von Auersperg²¹ erkhaufft. {Fertiger ein Lilgenberger und Pangrecz von Nassenfüs⁹⁶}. (*I, št. 57, fasc. 133, pag. 434; VII, fasc. 153, pag. 609*)
- Im 1407 jar, khauffprieß von Mainczl von Wernekh⁹⁷ vmb ein hueb, die er sein ochaim Sayfriden vonn Gallenberg per 20 pfundt Wiener pfening verkhaufft. {Fertiger von Wernekh⁹⁷ und Petterl von Rain⁶⁶}. (*I, št. 58, fasc. 133, pag. 434; VII, fasc. 153, pag. 608*)
- Im 1407 jar, khauffprieß vmb vier hueben, so Seifried Gallenberger vonn Crißtoff Grumpler (*sic!*) per 100 markh schilling erkhaufft. {Fertiger ein Gumpeller, Andre Apfaltrer und Paul Glogowicz}. (*I, št. 59, fasc. 133, pag. 435; VII, fasc. 153, pag. 611*)
- Im 1407 jar saczprieß/{rathsbrief} vmb ein dorff vnnd mül zu Nacl auf den Corst⁵² gelegen, so Sayfrid von Gallenberg² seinen prueder Oßterberger vonn Gallenberg² vmb 600 ducaten in goldt verseczt hat. (*I, št. 99, fasc. 133, pag. 441; IV, št. 323, fasc. 153, pag. 513*)
- Im 1407 jar verseczt Seifrid von Gallenberg² haubtman Tibain⁹¹ seinem pruedern Oßterberger von Gallenberg² vnd Anna seiner wirtin 16 hueben am Carst⁶³ vmb 400 markh Venediger muncz vnnd 60 ducaten in goldt. (*I, št. 160, fasc. 133, pag. 454*)
1407. Kaufbrief von Anderlin Meyhauer an Seifried von Gallenberg² per 2 hüben. {Fertiger sein Anderl Meihauer und Jorgl Auersperger}. (*IV, št. 67, fasc. 153, pag. 478; VII, fasc. 153, pag. 613*)

⁹⁰ Verjetno Veliki Dol, Z od Dutovelj na Krasu.⁹¹ Devinj.⁹² Šentvid nad Ljubljano.⁹³ Jetrbenk, nekdanji grad na istoimenskem hribu, Z od Šentvida.⁹⁴ Mošenik, pri Moravčah.⁹⁵ Verjetno Goričane, pri Medvodah.⁹⁶ Mokronog.⁹⁷ Vernek, pri Kresnicah, SZ od Litije.

- Im 1408 jar verseczt Hannß von Rabolts/{Rabatta} {5} hueben zu Schcoflach⁹⁸ den Oßterberger von Gallenberg² vmb 200 ducaten in goldt. (*I, št. 161, fasc. 133, pag. 454; IV, št. 356, fasc. 153, pag. 515*)
- Im 1408 jar saczprieß vmb ein hoff zu Prukhl,⁹⁹ den Franczl von Rakhalm¹⁰⁰ den Oßterberger von Gallenberg per 54 ducatten in goldt versect hat. {Fertiger von Rokhalm,¹⁰⁰ Paul von Weitenstain¹⁰¹ und Erhart der [...]}. (*I, št. 100, fasc. 133, pag. 442; VII, fasc. 153, pag. 610*)
- Im 1408 jar saczprieß vmb zwo hueben zu Müldorff,¹⁰² die Clara Friczleins von Mangspurg¹⁰ wittib den Oßterberger von Gallenberg² per 16 markh verseczt. (*I, št. 101, fasc. 133, pag. 442*)
- Im 1408 jar saczprieß von herrn Georgen von Auersperg²¹ an Oßterberger von Gallenberg² vmb acht hueben ausgeendt per 100 d(ucaten) in golldt vnd 20 markh ß Wellischer muncz. {Fertiger Poplein von Weitenstein¹⁰¹}. (*I, št. 102, fasc. 133, pag. 442; VII, fasc. 153, pag. 606*)
- Im 1408 jar, khauffprieß vmb drei hueben in der Ternaicz,¹⁰³ Stainer pfar,¹⁰⁴ die Seyfride vonn Gallenberg² von Niel Pleisl per 63 markh schilling erkhaufft. (*I, št. 60, fasc. 133, pag. 435*)
- Im 1408 jar, khauffprieß vmb drei hueben zu Khraschach vnnnder Flednikh,¹⁰⁵ die Oßterberger von Gallenberg² von Nicolaß Goldtschmidt zu Cili³⁷ per 135 ducaten in goldt erkhaufft. (*I, št. 61, fasc. 133, pag. 435*)
1408. Kaufbrief von Nikel Pleßel an Seifried Gallenberger wegen aines hoffs in der Grinitz.¹⁰⁶ (*IV, št. 68, fasc. 153, pag. 479*)
1408. Lehenbrief von Herrmann grafen von Cilli³⁷ an Seifried Gallenberger über 2 hüben zu Wag.⁶⁹ (*IV, št. 22, fasc. 153, pag. 466*)
- Im 1409 jar, khauffprieß vmb drei hueben vnnnder Flednikh,¹⁰⁷ die Oßterberger vonn Gallenberg² vmb 90 markh schilling pfening vonn Vlrich von Sandt Waldtpurg¹⁰⁸ erkhaufft hat. (*I, št. 63, fasc. 133, pag. 435*)
- Im 1409 jar, lehenprieß von graf Herman zu Cili³⁷ an seinen hoffmaister Oßterberger von Gallenberg² per 3 hueben zu Khraischach vndter Flednikh,¹⁰⁵ item ein hueben Dröschpach,¹⁰⁹ ein hoff zu Sandt Waldtpurg.¹⁰⁸ (*I, št. 204, fasc. 133, pag. 463*)

⁹⁸ Škoflje pri Vremah.

⁹⁹ ?

¹⁰⁰ Rakovlje, pri Braslovčah.

¹⁰¹ Vitanje.

¹⁰² ?

¹⁰³ Trnovče, SV od Lukovice pri Domžalah.

¹⁰⁴ Župnija Kamnik.

¹⁰⁵ Hraše, pri Smledniku.

¹⁰⁶ ?

¹⁰⁷ Smlednik.

¹⁰⁸ Valburga, pri Smledniku.

¹⁰⁹ Trboje, S od Medvod.

- Im 1409, khauffprieß vmb den zechendt zu Paischadt,¹¹⁰ den Oßterberger von Gallenberg² des graffen von Cili³⁷ hoffmaister {und sein wirtin Anna von Zobelsperg⁵⁹} vom Jacob Stermaller per 52 ducaten in goltt erkhaufft. {Fertiger sein Osterman von Stain¹² und Petterlain von Rain⁶⁶}. (*I, št. 62, fasc. 133, pag. 435; VII, fasc. 153, pag. 612*)
- Im 1409 jar, khauffprieß vmb vier hueben, die Niel vnd Jacob geprueder von Ophenpach¹⁸ ieren ochaim Seifriden vonn Gallenberg² vnnnd seiner wiertin Ana vmb 86 markh Venediger schilling verkhaufft. (*I, št. 65, fasc. 133, pag. 436*)
- Im 1409 jar, khauffprieß vmb ein halben hoff zu Sacretschi¹¹¹ (*sic!*), den der Oßterberger von Gallenberg² an sich bracht hat. (*I, št. 68, fasc. 133, pag. 436*)
- Im 1409 Albrecht Gallenberger verweist sein wiertin frau Margaret des Cunrats Dekher selligen tochter vmb 200 goldt ducaten Vnger, die er an ir stat alls ein ererbts guett enpfabgen auff sein fesst Ossterberg.⁴⁸ (*I, št. 139, fasc. 133, pag. 450*)
- Im 1410 jar, schuldprief vonn Wolardt Judenspan vmb 150 ducaten in goltt, die er von Hainrich von Lanndtsperg¹¹² endtlechendt. (*I, št. 66, fasc. 133, pag. 436*)
- Im 1410 jar, khauffprieß vmb ein hueben bei Ophenpach,¹⁸ die Seyfrid Gallenberger verkhaufft von der Ana vnd Elspetten des Pernharts tochter von Oberkerchle¹¹³ vmb 16 pfundt Wiener den. (*I, št. 67, fasc. 133, pag. 436*)
- Im 1410 jar, khauffprieß vmb zwo hueben zu Gelletsch¹¹⁴ vnnnd Wilecz,¹¹⁵ die der Paul ob den Wuldres¹¹⁶ Seifriden von Gallenberg² per 48 pfundt Wiener pfening verkhaufft. (*I, št. 69, fasc. 133, pag. 436*)
- Im 1410 jar, khauffprieß vmb drei hueben, so Jorg vom Rogkholbm¹⁰⁰ dem Oßterberger von Gallenberg² verkhaufft hat. (*I, št. 70, fasc. 133, pag. 436*)
- Im 1411 jar, khauffprieß vmb ein zechendt 4 huben zu Miterdorff¹¹⁷ vnnnd Pirkhpaum¹¹⁸ vnnnd Seyach,⁸³ so Albrecht von Gallenberg² vom {Jackub} Rolly von Stermal¹¹⁹ erkhaufft. (*I, št. 71, fasc. 133, pag. 437; IV, št. 78, fasc. 153, pag. 479*)
- Im 1411 jar, Pettern vnnnd Nicolausen von Newhauß,¹⁹ dem Sayfriden von Gallenberg² gegebennen khauffprief vmb guetter, so Seifrid von Gallenberg² per 3100 ducaten in goldt vnnnd 450 markh Agler schilling den. von obgenandten Nawhausern erkhaufft. {Fertiger Petter von Rain,⁶⁶ [...] und Hans Gumpeller} (*I, št. 72, fasc. 133, pag. 437; VII, fasc. 153, pag. 608*)

¹¹⁰ Pšata, pri Cerkljah na Gorenjskem.

¹¹¹ ?

¹¹² Podčetrtek.

¹¹³ Gorenje Karteljevo, pri Hmeljniku.

¹¹⁴ Goliše, kmetija pri Štrekljevцу, SZ od Semiča.

¹¹⁵ ?

¹¹⁶ Boldraž, SV od Metlike.

¹¹⁷ Srednja vas pri Kamniku, v Tuhinjski dolini.

¹¹⁸ Podhruška, v Tuhinjski dolini.

¹¹⁹ Grad Strmol, pri Cerkljah na Gorenjskem.

1411. Ain geschäftbrieff vom hern Seyfriden von Gallenberg,² in welchen er den halben thuren zu Minkendorff⁵⁴ item die guetter an der Prem auf dem Carst⁵⁴ vmb 1000 fl seiner tochter Kundel mit mehrern verschaffen. (*VIII, št. 71, pag. 19*)
- Im 1411 jar vertrag/{vergleich} zwischen Pettern vnd Nix gepruedern vonn Newhauß¹⁹ an einem vnd Seifrid vonn Gallenberg,² hauptman in der Mettling¹²⁰ anders thails von wegen herrn Niclasen von Newhauß¹⁹ vndter sein verlasnen guetts. (*I, št. 117, fasc. 133, pag. 445; IV, št. 520, fasc. 153, pag. 526*)
- Im 1411 jar, lehenprieß herczog Leupoldt auß Ossterreich an Ossterberger von Gallenberg² vmb ein viertl zehendts zu Sanndt Jorgen im Felld vor Crainburg.¹²¹ (*I, št. 197, fasc. 133, pag. 462*)
1411. Schaffbrief von Seifried von Gallenberg² mit seinem und des Hans komenter von Möttling¹²² und Hansen von Grätz²⁶ anhangenden insigeln. (*IV, št. 370, fasc. 153, pag. 517*)
1411. Schaffbrief von Seifried von Gallenberg² an seine wirthin Anna von Grayant.¹²³ (*IV, št. 371, fasc. 153, pag. 517*)
1411. Testament des Osterberger von Gallenberg.² (*IV, št. 4, fasc. 153, pag. 488*)
1411. Kaufbrief von Jörg Erkensteiner an Seifried von Gallenebrg² wegen 2 hüben. (*IV, št. 74, fasc. 153, pag. 479*)
1411. Kaufbrief von Katerley Hansen von Jyrkowitsch tochter an Hansen Hohenwarther wegen 8 von Seifried Gallenberger geerbten hüben. (*IV, št. 75, fasc. 153, pag. 479*)
1411. Vergleichbrief von Wisent von der Obern Gurk¹²⁴ und andern wegen guts verkauf. (*IV, št. 531, fasc. 153, pag. 527*)
- Im 1412 jar, khauffprieß vmb den zehendt zu Petsch¹²⁵ in Moraitscher pfar,¹²⁶ so Oßterberger von Gallenberg² wittib mit irem sun Wilhalbm vonn Merkhel Stupl erkhaufft. (*I, št. 73, fasc. 133, pag. 437*)
- Im 1412 jar, khauffprieß vmb ein zehendt von 71 hueben zu Peischat,¹¹⁰ so Jacob Stermaller der fraun Ana, Oßterbergers Gallenberger selligen wittib vnnd ieren sun Willhalbm per 120 ducaten verkhaufft. (*I, št. 74, fasc. 133, pag. 437*)
- Im 1412 jar, ein teßament von Albrechten vonn Gallenberg.² (*I, št. 182, fasc. 133, pag. 458*)
- Im 1413 jar vidimus eines verwaißprieß von Albrechten von Gallenberg,² so er seiner wiertin Margarethen, Khunrats Decher selligen tochter vnd ieczo Wolfart Judenspan ritter elliche hauswiertin vmb 400 markh Venediger schilling zugeprachts heiratguets verschreibt iervndtgegen per heiratguett vnd morgengab 600 markh ß inligenden guetter. (*I, št. 165, fasc. 133, pag. 455*)

¹²⁰ Upravni teritorij nekdanj goriške dežele oz. grofije v »Marki in Metliki« (v Beli krajini in na Dolenjskem).

¹²¹ Šenčur.

¹²² Metlika.

¹²³ Grajena, pri Ptuj.

¹²⁴ Vrhkrka, nekdanji grad nad vasjo Gradiček pri izviru Krke, JZ od Muljave.

¹²⁵ Peče, V od Moravč.

¹²⁶ Župnija Moravče.

1413. Tödtbrief von Wolfarth Judenspann und Margareth des Kunrads Dekers tochter, des Albrecht Gallenberger seel. hausfrau über ihre ansprüche. (*IV, št. 490, fasc. 153, pag. 524*)
- Im 1414 jar, vermachtprieß per 3 hueben, die Hannß Gall {caplan} zum Gallenstein¹²⁷ vnnd Niclaß vnd Vlrich geprueder fraun Ana Saifriden Gallenbergers selligen wiertin/{wittib} vnd Wilhalben vonn Gallenberg² {ihren sohn} vnd ieren geschwistrat vbergeben hat. {Fertiger Mertlein Stuplin, Stephan von Aich¹²⁸ und Bernhart Igger}. (*I, št. 75, fasc. 133, pag. 437; VII, fasc. 153, pag. 611*)
- Im 1414 jar saczprieß per 3 hueben, ein mül, so Wolfart Judenspan dem Niclaßen Mangspurger verseczt hat. (*I, št. 103, fasc. 133, pag. 442*)
- Im 1414 jar vergleich zwischen des Hannsen von Hochenwart hausfrauen Anna vnnd Wilhalbm von Gallenberg² vmb heirat guett vnnd margengab vnd alle auspruch, die nach ieres ersten hausbiert Seyfriden von Gallenberg² zu sunder gehabt. (*I, št. 124, fasc. 133, pag. 447*) = 1414 Verzicht Anna des Hansen Hohenwarther wirthin an Willhelm von Gallenberg² wegen jährlichen 50 fl. (*IV, št. 571, fasc. 153, pag. 530*)
- Im 1415 jar, ein geschäftprieß von frauen Clara, Friczen von Mangespurg¹⁰ selligen wittib, des sy ires ochaim Oßterbergers von Gallenberg² sellig wittib, fraun Anna ieren sun vnd seine geschbistrige vnd den selben Gallenberger verschaffen hat {50 mark Friauler}. (*I, št. 183, fasc. 133, pag. 458; IV, št. 372, fasc. 153, pag. 517*)
- Im 1415 jar ein vergleichprief zwischen Jobsten Helffenberger vnnd seiner erben vmb das heuratguett, so ime Wilhalbm vonn Gallenberg² vnnd sein geschwißtradt von herrn Wilhalben von Gallenberg² ieres vettern seilligen vnd frau Diemuten {geborene von Helffenberg⁶⁰} seiner hausfrau seilligen herrierundt ist. {Mitfertiger Ulrich Helffenberger pfarrer zu Mangespurg¹⁰ und Mertl Stupplein}. (*I, št. 125, fasc. 133, pag. 447; VII, fasc. 153, pag. 612*)
1415. Verzicht von Jobst von Helfenberger an Willhelm dem Gallenberger und seine geschwister wegen 120 mark. (*IV, št. 572, fasc. 153, pag. 530*)
1415. Lehenbrief von erzherzog Ernst, wo er dem Willhelm Gallenberger die erbvogtey des klostern zu Minkendorf zu lehen giebt (*IV, št. 27, fasc. 153, pag. 466*).
- Im 1416 jar vertrag zwischen Wilhalbm von Gallenberg² vnd Seifriden Gallenbergers tochter, fraun Khundl, die jecz Eberhart Walldenstainer hausfrau vmb 500 d(ucaten) in golddt, so Seifrid Gallenberger sellig seiner hausfrau, Hannsen Hochenwarther wiertin ier leben lang verschafft hat. (*I, št. 119, fasc. 133, pag. 446*)
- Im 1416 jar, Wolfhart Judenspan verspricht der fraun Anna, des Oßterbergers von Gallenberg² wittib vnnd ieren sun Wilhalbm, des guetter, so ime verseczt von sie (*sic!*) die summa gellts erlegen deßelben abzutreten. (*I, št. 141, fasc. 133, pag. 450*)

¹²⁷ Podpeč pod skalo, pri Gabrovki na Dolenjskem.

¹²⁸ Verjetno Pudob, JV od Loža.

- Im 1416 jar vertrag, so graff Herman von Cili³⁷ zwischen den Wolfarten Judenspan, seiner wiertin Margaret Dekherin, die zuuor Albrecht von Gallenberg² wirtin gewest, eines tails vmb etlich tausendt gulden, so inen Wilhalbm Gallenberger erlegen solt, vmb wellich schulden Oßterberg⁴⁸ vnd sein einkhomen den Judenspan verseczt. {Fertiger sein graf Herman selbst, der edel ritter Erasemb Lichtenberg hofmeister zu Zilli³⁷ und Wolfhart der Judenspan}. (*I, št. 118, fasc. 133, pag. 445; VII, fasc. 153, pag. 612*)
- Im 1417 jar Vrschulla des Zacharias von Laybach²⁴ wirtin verzicht sich, das si vmb den hoff vnd zechendt im Lustal,¹²⁹ so ier wiert frau Anna Oßterbergers vonn Gallenberg² seillig wittib vnd ieren sun Wilhalbm von Gallenberg² vmb 1200 gulden verkhaufft hat, khein zuspruch haben wil. (*I, št. 112, fasc. 133, pag. 444*)
1418. Quittung von erzherzog Ernst von Oesterreich an Willhelm von Gallenberg,² wegen einer schuld. (*IV, št. 298, fasc. 153, pag. 511*)
- Im 1419 jar frawn Khlara, Gylgen Gallenbergers sellig tochter vnnd herrn Jacoben Trappen gelaßnen wittib gegebenen verzicht, das sich gegen {Anna, Gillgen von Gallenberg² wittib, ihrer muetter und gegen} iren pruedern Caspern, Wilhalbm, Nicllen, Seifriden, Achaczen vnd Hanslein, alles vatterlichen vnnd muetterlichen guetts verzigen. {Mitfertiger der edel Mertl Stuppel, Hainrich Apfalter und Jorg von Stain¹²}. (*I, št. 113, fasc. 133, pag. 444; VII, fasc. 153, pag. 612*)
1419. Kaufbrief von Anna und Elspeth Pernart des von Oberkörkla¹¹³ töchter an Seifried Gallenberger von 1 huben. (*IV, št. 84, fasc. 153, pag. 480*)
1420. Spruchbrief von Herrmann graf zu Cilli³⁷ in den streitsache zwischen Friedrich Zobelsberger und Niklas Gallenberger wegen erb und gut des Heinzel Zobelsberger und Hans seins sohns. (*IV, št. 473, fasc. 153, pag. 522*)
- Im 1422 jar vertragprieff zwischen Hannsen von Hohenwart vnnd Niclsen von Gallenberg,² das hauß Oßterberg⁴⁸ petrefendt. (*I, št. 120, fasc. 133, pag. 446*)
1423. Verzicht der Kunigund {weillendt} Seifrids des Gallenberger {seilligen elli-che} tochter, Dietigen des truxes von Emerberg wirthin an Hansen, Seifried, Sigmund und Kunraden Gallenberger, wegen dem väterlichen erbtheil. (*IV, št. 575, fasc. 153, pag. 531; I, št. 109, fasc. 133, pag. 443*)
- Im 1424 jar, ledigzelprieff, der purgschafft, so Hanß Siesenhaimer für Herman Turner per 1600 ducaten in goldt gegen frau Anna weillendt Oßterberger vob Gallenberg² sellig wittib vnnd iern sun Wilhalben worden ist. (*I, št. 192, fasc. 133, pag. 460*)
- Im 1425 jar, Herman graff zu Cili³⁷ verleicht Niclasen, Sayfriden vnd Hannsen geprueder ein mul zu Nacl auf den Carst,⁵² 3 hueben daselbst, ein zehendt zu Wolfpach¹³⁰ item ein zehendt zu Germonicz am Perg.¹³¹ (*I, št. 195, fasc. 133, pag. 462*)

¹²⁹ Dol pri Ljubljani.¹³⁰ Volčji Potok.¹³¹ ?

- Im anno domini mellesimo quadringentesimo vicesimo quinto (1425), gerichtzeug-prief von Leupallt Aschpach, verweser vnd landtschreiber in Steir außgangen, petreffendt etlich vndtergang, sigl. (*I, št. 189, fasc. 133, pag. 460*)
- Im 1425 jar, khauffprieff vmb etlich zechend, so die fraw Khunigundt herrn Diede-gen des druchseßen vonn Emerperg¹³² wirtin {geborne von Gallenberg²} dem Niclasen, Seifriden vnd Hannsen von Gallenberg² gepruedern als iren vettern verkhaufft hat. (*I, št. 78, fasc. 133, pag. 438; VII, fasc. 153, pag. 616*)
- Im 1426 jar, khauffprieff vmb ein zehendt 11 hueben zu Paulenikh, die Seyfrid Khußtibal den Niclasen Gallenberger vmb 110 ducaten in gollt verkhaufft. {Fertiger Jörg von Stain¹² vnd Eberhart der Pauer von Igg¹³³} (*I, št. 79, fasc. 133, pag. 438; VII, fasc. 153, pag. 609*)
- Im 1426, khauffprieff vmb ein {zehend} (*od*) hueben bei Glagouiz,⁷⁶ so Niclaß Gallenberger von Eberhardt Pauren per 32 pfundt Wiener d verkhaufft. (*I, št. 80, fasc. 133, pag. 438; IV, št. 88, fasc. 153, pag. 480; prim. fevdno podelitev iste posesti v: ARS, ZL, št. 6836, 1426–IX–14*)
- Im 1427 jar hat des Albrechten von Gallenbergs² sellig sun, Sigmund sich gegen seinen nacgsten vettern Niclaßen, Seifriden, Hannsen vnd Anndree von Gallenberg² aller seins vatterlichen vnd muetterlichen hab vnd guetts verzigen. (*I, št. 166, fasc. 133, pag. 455*)
- Anno 1427 macht Hans von Pernekh¹³⁴ – NB. der wappen ein panter tier – ein vergleich zwischen {herrn} Hannsen von Hohenwart vnnd Niclse von Gallenberg.² (*VII, fasc. 153, pag. 616; I, št. 121, fasc. 133, pag. 446*)
- Im 1427 jar Conrat von Gallenberg² pfarer zu Marpur¹³⁵ verzeuht für vatterlichs und muetterlich erb vnnd guetts vnd das so sein vatter Seifrid Gallenberger seillig gelaßen hat, gegen seinen prüedern Sigmundten vnd auch gegen sein vettern Niclasen, Seifriden vnd Hannsen vnd ander den Gallenbergern. (*I, št. 114, fasc. 133, pag. 444*)
- Im 1427 jar, khauffprieff vmb ein hueben, so dem Niclasen, Seyfrid vnd Hansen von Gallenberg² geprueder vmb ein erkhauffte hueben per 18 markh, die von Wilhalbm von Gallenberg² zu lehen [...] gefertigt ist, zeugen fertigen Eberhardt der Paur von Igg.¹³³ (*I, št. 81, fasc. 133, pag. 438*)
- Im 1427 jar hat Niclaß Galnberger den khauff, so Albrecht von Gallenberg² seillig mit Jorg von Stain¹² einer hueben halbe gethan verglichen. (*I, št. 126, fasc. 133, pag. 447*)
1427. Kaufbrief von Jörg von Stein¹² an Niklas von Gallenberg² über 6 hüben. (*IV, št. 90, fasc. 153, pag. 480*)
- Im 1428 jar Perchtolt vonn der Duer¹³⁶ alls ein gerhab des Nixn von Neuhauf¹⁹ selligen tochter Clara, welliche obgenants von der Duer¹³⁶ sun den Waltheser versprechen war vergleicht sich mit Niclaß Gallenberg von wegen eines sacz

¹³² Orig. Suneperg!¹³³ Ig.¹³⁴ Pernegg, nekdanji grad na Štajerskem, blizu Brucka na Muri.¹³⁵ Maribor.¹³⁶ Sušje, pri Ribnici.

- vmb den halben Rakhitnikh⁷⁵ vnd einer halben hueben, so von Petter vnd Niclaß von Neuhaß¹⁹ her fleust. {*pečatila*} ein von der Dür¹³⁶ und der edl Paul Globizer}. (I, št. 173, fasc. 133, pag. 456; VII, fasc. 153, pag. 613)
1428. Brief von Ulrich Schenk von Osterwitz⁵ hauptmann in Krain des edlen Niklas Gallenberger handel betreffend. (IV, št. 116, fasc. 153, pag. 498)
1428. Vertrag des Hans Hohenwarter mit Niklas, Seifried, Konrad und Siegmund den Gallenbergern, wegen dem haus Osterberg.⁴⁸ (IV, št. 553, fasc. 153, pag. 529)
- Im 1429 jar vergleich, so Anndree Sueßenhaimer und Nicl Gallenberger anstat seines prueders sun Anndren Gallenberger Hansen von Sueßenhaim¹³⁷ enigkhil oder seiner muetter sun. (I, št. 127, fasc. 133, pag. 447)
- Im 1430 jar Fridrich Zoblspurger vnd sein schweßter Margaret, Jörgen von Lamberg hausfrau von etlich zuspruch vnd anforderung, die sie gegen ierem ochaim Niclaß, Seifrid vnnnd Hannsen geprueder vnd Andre, iers prueders sun, der Gallenbergern haben gehabt vmb das Hainrich Zoblspurger seillig, der genant Gallenberger [...] obgemelt Fridrich vnnnd seiner schwester gerhab gebest ist. Sich aller dings verglichen haben. {Fertiger Fridrich von Zobelsperg⁵⁹ vnd Jorg Lamberger} (I, št. 128, fasc. 133, pag. 447; VII, fasc. 153, pag. 608)
- Im 1435 jar, Niclaß von Gallenberg,² Hanß Roßenberger vnnnd Vlrieich Puechleitner, sein erbetten sprichleit zwischen Hanßen vnd Wilhalben Lindekher gebest petreffendt, einer gelttschulden halben. (I, št. 179, fasc. 133, pag. 458)
1435. Zeugbrief wider Apmus (*sic!*) Harracher wegen falschen sigelnachmachen des Niklas Gallenberger. (IV, št. 639, fasc. 153, pag. 536)
- Im 1436 jar saczprieff von herrn Herwartten vonn Auersperg²¹ vnnnd seiner muetter frauen Elspeten von wegen des thurnß Glagouicz⁷⁶ vnd alles darczue gehorig einkhumens, wellicher dem Wilhalbm von Gallenberg² vmb 900 ducaten in golldt verseczt ward. (I, št. 105, fasc. 133, pag. 442)
- Im 1437 jar, thailbrief der ligenden erbguetter, so Niclaß, Sayfrid vnd Hannß von Gallenberg² geprueder mit ierem vettern Anndreen Gallenberger ier prueders des Wilhalben von Gallenberg² sun mit ainander gethailt haben. {Fertiger zwen von Gallenberg;² an Hansen statt, der khain [...] petschaft gehabt, sein ohaim Jorg von Stain¹²}. (I, št. 184, fasc. 133, pag. 459; VII, fasc. 153, pag. 612)
- Im 1437 jar, thailprieff der guetter vnd erb, so Niclaß vnnnd Seyfried Gallenberger geprueder, desgleichen ier vetter Andre vonn Gallenberg² mit Hannsen von Gallenberg² der obgemellten Niclasen vnnnd Seyfriden prüeder gemacht haben. (I, št. 185, fasc. 133, pag. 459)
- Im 1438 jar, khauffprieff von Volkhardten vnd Englhartden vonn Auersperg²¹ vmb den halben zehendnt vnnndter Vertschach,¹³⁸ so die drey prueder Niclaß, Sayfrid vnnnd Hannß von Gallenberg² erkhaufft. {Fertiger Fricz [...] beyden hern von Auersperg²¹} (I, št. 82, fasc. 133, pag. 439; VII, fasc. 153, pag. 609)

¹³⁷ Nekdanji grad Žusem, Z od Podčetrka.

¹³⁸ Vrtače, SZ od Podkuma.

1444. Lehenbrief vom Fridrich Römischen König an Niklasen von Gallenberg² die vogtey Minkendorf⁴ betreffend. (IV, št. 33, fasc. 153, pag. 467)
- 1454 (*omenjajo se:*) Andre, Wolfgang und Fridrich, brueder von Gallenberg,² Amalay ihr schwester, Casper von Kellerberg¹³⁹ würtin. (VII, fasc. 153, pag. 617)
1457. Lehenbrief von kaiser Friedrich an Osterberger von Gallenberg² wegen einiger güter und vogtey von Minkendorf.⁴ (IV, št. 37, fasc. 153, pag. 467)
- 1481, am mittwoch von dem sonntag laetare (28. marec). Gewalt vbergabsbrief orig. von Anna Merten des Maichauer tochter und Andre Gutensteiner wittib, wie auch von Dorothea ihre schwester, Andre des Schonbergs wittib an Hansen Gutensteiner der Anna sohn, wie sie ihm all das gut, so Baltasar Maichauer dem Andren Gutensteiner gemachtbrief verschafft hat, an ihren statt inne zu haben, den gewalt übergeben (V, št. 321, fasc. 153, pag. 446)
1492. Uibergabsbrief der Dorothea Gallenberg an Hans Pranker wegen einer geldschuld. (IV, št. 500, fasc. 153, pag. 524)
- Anno 1492 macht Wilhelm von Auersperg²¹ landtshaubtman in Crain, Petter Knauer tumpobst in Leybach,²⁴ Jorg [...], Jorg Lamberger zu Ortnekh,¹⁴⁰ Hans Apfalter zu Roy¹⁴¹ und [...] als sprüchleüt ein vergleich zwischen: Andre und Fridrich gebrüder von Gallenberg² an ihr statt und Wolfgang des Gallenbergs sohn und Hansen des Gallenbergs sohn anders theilen umb die zuespruch, so Jacob von Gallenberg² ihr vetter [...]. (VII, fasc. 153, pag. 611)
1495. Quittung von Andre Gallenberger an Sigmund Kellerberger, wegen des heuratsguts seiner schwester Ameley. (IV, št. 299, fasc. 153, pag. 511)

Viri in literatura

Arhivski viri

ARS – Arhiv Republike Slovenije, Ljubljana

AS 1, Vicedomski arhiv, šk. 101 (ex TLA, U 275/1), Knjiga obračunov deželnoknežjih uradov na Kranjskem 1436–1439

AS 309, Zapuščinski inventarji, šk. 31

AS 730, Graščinski arhiv Dol, fasc. 132, 133, 153

AS 1063, Zbirka listin (ZL)

HHStA – Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Dunaj

Allgemeine Urkundenreihe (AUR)

Handschriftenreihe

HS B 22, Notranjeavstrijska fevdna knjiga 1424–1428 (recte 1433)

HS W 594, Registraturbuch der Grafen von Görz

HS W 724, Avstrijska fevdna knjiga 1444–1469

HKA – Hofkammerarchiv, Dunaj

Urkunden

¹³⁹ Nekdanji grad Alt-Kellerberg, na Koroškem, v Dravski dolini, JV od Paterniona.

¹⁴⁰ Nekdanji grad Ortnek nad istoimenskim zaselkom JV od Velikih Lašč.

¹⁴¹ Nekdanji grad Roje nad Šmartnim pri Litiji.

KLA – Kärntner Landesarchiv, Celovec
 Allgemeine Urkundenreihe (AUR)
 Ständisches Archiv, Urkunden (SA-U)
 Geschichtsverein für Kärnten
 HS 2/8, Fevdna knjiga krške škofije 1403/04–1468
 HS 2/9, Fevdna knjiga krške škofije 1455–1469
 NŠAL – Nadškofjski arhiv Ljubljana
 Zbirka listin (ZL)
 StLA – Steiermärkisches Landesarchiv, Gradec
 Das »Joanneumsarchiv«
 Allgemeine Urkundenreihe (AUR)
 Cilli, Herrschaft und Stadt, Sch. 3, Heft 12, Habsburška fevdna knjiga za celjsko posest
 (po 1456)
 TLA – Tiroler Landesarchiv, Innsbruck
 Mischbestände
 Parteibriefe
 Zgodovinski inštitut Milka Kosa, ZRC SAZU, Ljubljana
 Centralna kartoteka srednjeveških listin 1246–1500 (CKSL), ed. Božo Otorepec
 Rokopisna zapuščina dr. Boža Otorepca, Mapa »Galenbergi«

Objavljeni viri

Baraga, France, ed. *Kapiteljski arhiv Novo mesto. Regesti listin in popis gradiva*. Acta ecclesiastica Sloveniae 17. Ljubljana: Inštitut za zgodovino cerkve Teološke fakultete, 1995.
 Brunner, Walter, ed. (s sodelovanjem Boža Otorepca). Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv. *Mitteilungen des Steiermärkischen Landesarchivs* 44/45 (1995), str. 61–208.
 —, ed. Zwei Nachträge zum älteren Gallenberger Urkundenarchiv. *Mitteilungen des Steiermärkischen Landesarchivs* 47 (1997), str. 79–82.
 Chmel, Joseph. *Geschichte Kaiser Friedrichs IV. und seines Sohnes Maximilian I.* 1. Hamburg: Friedrich Perthes, 1840. (objava listin in fevdnih knjig v prilogah, str. 455–642)
 —, ed. *Actenstücke und Briefe zur Geschichte des Hauses Habsburg im Zeitalter Maximilian's I.* 2. Monumenta Habsburgica. Sammlung von Actenstücken und Briefen zur Geschichte des Hauses Habsburg im Zeitraume von 1473 bis 1576 2. Wien: Kaiserlich-königliche Hof- und Staatsdruckerei, 1855.
Die Kärntner Geschichtsquellen 1269–1286. Monumenta historica ducatus Carinthiae (MHDC) V. Ed. Hermann Wiessner. Klagenfurt: Kleinmayr, 1956.
Die Kärntner Geschichtsquellen 1286–1300. Monumenta historica ducatus Carinthiae (MHDC) VI. Ed. Hermann Wiessner. Klagenfurt: Kleinmayr, 1958.
Die Kärntner Geschichtsquellen 1300–1310. Monumenta historica ducatus Carinthiae (MHDC) VII. Ed. Hermann Wiessner. Klagenfurt: Kleinmayr, 1961.
 Grebenc, Jože M. *Gospodarska ustanovitve Stične ali njena dotacija leta 1135*. Stična: Samostan Stična, 1973. (z objavo registov)
 Komatar, Franc, ed. Ein Cartular der Karthause Pletriach. *Mittheilungen des Musealvereines für Krain* 14 (1901), str. 23–72.
 Kos, Milko, ed. *Urbarji Slovenskega primorja* 2. Viri za zgodovino Slovencev 3. Srednjeveški urbarji za Slovenijo 3. Ljubljana: SAZU, 1954.
 —, ed. *Urbarji salzburske nadškofije*. Viri za zgodovino Slovencev 1. Srednjeveški urbarji za Slovenijo 1. Ljubljana: AZU, 1939.

Kovač, Karl, ed. Dodatek k "Beiträge zur Geschichte Krains". *Carniola*, n. v., 4 (1913), str. 172–174.
 Krones, Franz, ed. *Die Freien von Saneck und ihre Chronik als Grafen von Cilli*. Graz: Leuschner & Lubensky, 1883.
 Lang, Alois, ed. *Die Salzburger Lehen in Steiermark bis 1520* 1–3. Veröffentlichungen der Historischen Landeskommission für Steiermark XXX–XXXII. Graz: Historisches Landeskommission für Steiermark, 1937–1947.
 Loserth, Joh[ann], ed. *Das Archiv des Hauses Stubenberg*. Veröffentlichungen der Historischen Landes-Kommission für Steiermark 22. Graz: Historische Landes-Kommission, 1906.
 Maleczek, Werner, ed. Urkunden des 14. und 15. Jahrhunderts für steirische Empfänger aus dem Archiv der Grafen Trapp auf der Churburg (Vinschgau, Südtirol), *Zetschrift des Historischen Vereines für Steiermark* 82 (1991), str. 59–133.
 Nared, Andrej. *Dežela – knez – stanovi. Oblikovanje kranjskih deželnih stanov in zborov do leta 1518*. Thesaurus memoriae. Dissertationes 7. Ljubljana: ZRC SAZU, 2009. (z objavo virov v prilogi)
 Otorepec, Božo, ed. *Gradivo za slovensko zgodovino v arhivih in bibliotekah Vidma (Udine) 1270–1405*. Viri za zgodovino Slovencev 14. Ljubljana: SAZU, 1995.
 —, ed. Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku II. *Listine 1299–1450*. Ljubljana: Mestni arhiv, 1957.
 —, ed. Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku IX. *Listine 1220–1497*. Ljubljana: Mestni arhiv, 1964.
 —, ed. Gradivo za zgodovino Mokronoga v srednjem veku. *Trg Mokronog skozi stoletja*. Zbornik župnije Mokronog 2. Ur. Marjeta Bregar. Mokronog: Studio 5 Mirna, 2003, str. 183–214.
 Preinfalk, Miha – Matjaž Bizjak, ed. *Turjaška knjiga listin I. Listine zasebnih arhivov kranjske grofovske in knežje linije Turjaških (Auerspergov) 1 (1218–1400)*. Thesaurus memoriae. Fontes 6. Ljubljana: ZRC SAZU, 2008.
 Schumi, Franz, ed. Urkunden und Regesten zur geschichte des 14. Jahrhunderts. *Archiv für Heimatskunde* 2. Laibach: samozaložba, 1884 in 1887, str. 242–273.
 —, ed. *Urkunden- und Regestenbuch des Herzogtums Krain* II. Laibach: samozaložba, 1884 in 1887.
 Thomas, Christiane, ed. Cillier Urkunden. Archivbehelf zu den durch das österreichisch-jugoslawische Archivabkommen betroffenen Beständen der allgemeinen Urkundenreihe. *Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs* 35 (1982), str., 348–364; 37 (1984), str. 362–375; 38 (1985), str. 357–369; 39 (1986), str. 290–305.
 Wiessner, Hermann. *Die Schenken von Osterwitz. Geschichte eines durch fünf Jahrhunderte führenden Kärntner Ministerialengeschlechtes*. Klagenfurt: Johannes Heyn, 1977. (z objavo registov)

Literatura

Bizjak, Matjaž. *Ratio facta est. Gospodarska struktura in poslovanje poznosrednjeveških gospodstev na Slovenskem*. Thesaurus memoriae. Dissertationes 2. Ljubljana: ZRC SAZU, 2003.
 —. Trije urbarji iz turjaškega arhiva. *Sedemdeset let Biblioteke Slovenske akademije znanosti in umetnosti*. Ljubljana: SAZU, 2008, str. 119–151.
 Brunner, Walter. Neue Quellen zur Geschichte Oberkrains in 14. Jahrhundert. *Grafenauerjev zbornik*. Ur. Vincenc Rajšp. Ljubljana: ZRC SAZU, 1996, str. 301–322.
 Chmel, Joseph. *Geschichte Kaiser Friedrichs IV. und seines Sohnes Maximilian I.* 1. Hamburg: Friedrich Perthes, 1840.

- Dopsch, Heinz. Pilgrim II. Erzbischof von Salzburg. V: *Neue deutsche Biographie* 20. Berlin: Duncker & Humbolt, 2001, str. 442–443.
- Grebenc, Jože M. *Gospodarska ustanovitev Stične ali njena dotacija leta 1135*. Stična: Samostan Stična, 1973.
- Grilc, Viktor. Prispevek k zgodovini gospostva Osterberg. *Kronika* 53 (2005), str. 267–282.
- . Dol v srednjem veku. V: *Iz dežele Jurija Vege. Zbornik občine Dol pri Ljubljani* 2. Ur. Stane Omerzu. Ljubljana: Občina Dol pri Ljubljani, 2010, str. 145–181.
- Hübner, Johann. *Genealogischen Tabellen nebst denen darzugehörigen genealogischen Fragen zur Erläuterung der politischen Historie* 3. Leipzig: Gleditsch, 1728.
- Kos, Dušan. *Med gradom in mestom. Odnos kranjskega, slovenještajerskega in koroškega plemstva do gradov in meščanskih naselij do začetka 15. stoletja*. Zbirka ZRC 1. Ljubljana: ZRC SAZU, 1994.
- . *Blesk zlate krone. Gospodje Svibenski – kratka zgodovina plemenitih nasilnikov*. Thesaurus memoriae. Dissertationes 1. Ljubljana: ZRC SAZU, 2003.
- . *O melanholiji, karierizmu, nasilju in žrtvah. Tržaška afera Gallenberg 1740*. Knjižnica Annales 37. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Zgodovinsko društvo za južno Primorsko, 2004.
- . *Vitez in grad. Vloga gradov v življenju plemstva na Kranjskem, slovenskem Štajerskem in slovenskem Koroškem do začetka 15. stoletja*. Ljubljana: ZRC SAZU, 2005. (= *In Burg und Stadt. Spätmittelalterlicher Adel in Krain und Untersteiermark*. Veröffentlichungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung 45. Wien – München 2006).
- Kos, Milko. *Urbarji Slovenskega primorja* 2. Viri za zgodovino Slovencev 3. Srednjeveški urbarji za Slovenijo 3. Ljubljana: SAZU, 1954.
- Maleczek, Werner, ed. Urkunden des 14. und 15. Jahrhunderts für steirische Empfänger aus dem Archiv der Grafen Trapp auf der Churburg (Vinschgau, Südtirol), *Zeitschrift des Historischen Vereines für Steiermark* 82 (1991), str. 59–133.
- Gustav Adolf von Metnitz, *Quellen- und Literaturhinweise zur geschichtlichen und rechtlichen Stellung der Burgen, Schlösser und Ansitze in Kärnten sowie ihrer Besitzer*. V: F. X. Kohla – G. A. Metnitz – G. Moro. Kärntner Burgenkunde 2. Aus Forschung und Kunst 17. Klagenfurt: Rudolf Habelt Verlag, 1973.
- Nared, Andrej. *Dežela – knez – stanovi. Oblikovanje kranjskih deželnih stanov in zborov do leta 1518*. Thesaurus memoriae. Dissertationes 7. Ljubljana: ZRC SAZU, 2009.
- Otorepec, Božo. Gallenberg. *Enciklopedija Slovenije* 3. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1989.
- Preinfalk, Miha. Rodbina v luči srednjeveških listin, *Zgodovinski časopis* 55 (2001), str. 341–374.
- S[chönleben], J[ohannes] L[udovicus]. *Genealogia illustrissimae familiae sac. Rom. imp. comitum de Gallenberg*. Labaci: Typis Joannis Baptistae Mayr, 1680.
- Stopar, Ivan. *Grajske stavbe v osrednji Sloveniji* I. *Gorenjska* 5. *Med Goričanami in Gamberkom*. Ljubljana: Viharnik, 2000.
- Štih, Peter. *Goriški grofje ter njihovi ministeriali in militi v Istri in na Kranjskem*. Razprave Filozofske fakultete. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1994 (= *Studien zur Geschichte der Grafen von Görz. Die Ministerialen und Milites der Grafen von Görz in Istrien und Krain*. Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung. Ergänzungsband 32. Wien – München 1996).
- . Srednjeveško plemstvo in slovensko zgodovinopisje. *Melikov zbornik. Slovenci v zgodovini in njihovi srednjeevropski sosedje*. Ur. Vincenc Rajšp e. a., Ljubljana: ZRC SAZU: 2001, str. 61–72.
- Trotter, Kamillo. *Die Burggrafen von Lienz und zum Lueg*. V: Schlern-Schriften 105. Innsbruck: Wagner, 1954.

- Umek, Ema. *Erbergi in dolski arhiv* 1–2. Publikacije Arhiva Republike Slovenije. Inventarji. Graščinski arhivi 5. Ljubljana: ARS, 1991–1992.
- Valvasor, Johann Weichard Freiherr von. *Die Ehre des Herzogthums Krain*. Rudolfsverth: Verlag J. Krajec, ²1877–1879.
- Žvanut, Maja. *Od viteza do gospoda*. Ljubljana: Viharnik, 1994.

ZUSAMMENFASSUNG

Das Gallenberger Urkundenarchiv und die Familiengenealogie

Matjaž Bizjak

Die Reste des ehemaligen Archivs der Familie Gallenberg werden heute im Archiv der Republik Slowenien, und zwar im Herrschaftsarchiv Lusttal (Dol), aufbewahrt. Es handelt sich um ca. 100 mittelalterliche Urkunden, heute Bestandteil einer einheitlichen chronologisch geordneten Sammlung, die ursprünglich verschiedenen adeligen Familien gehörten. Urkunden, deren Empfänger die Gallenberger wären, gibt es verhältnismäßig wenige. Aufgrund der erhaltenen, jedoch nicht ausreichend erforschten Archivverzeichnisse, die aus der Zeit vom 16. bis zum 19. Jahrhundert stammen, herrschte bisher in den Fachkreisen die Auffassung vor, dass das erhaltene Korpus, wenn wir uns dabei nur auf das mittelalterliche Urkundenmaterial beschränken, ungefähr die Hälfte der ehemaligen Gallenberger Urkundensammlung darstelle. Für die zweite Hälfte (89 Urkunden, vorwiegend aus dem 14. Jahrhundert), bereits seit einem halben Jahrhundert im Steiermärkischen Landesarchiv aufbewahrt, erfuhr die Öffentlichkeit aus Brunners Edition im Jahr 1995, womit das Problem der Gallenberger Urkunden mehr oder weniger als gelöst zu sein schien.

Die 2011 sorgfältig durchgeführte Analyse der erwähnten Archivverzeichnisse zeigte jedoch, dass das sogenannte Lusttaler Archiv am Ende des 18. Jahrhunderts ein doppelt so großes mittelalterliches Urkundenkorpus umfasste (nicht etwa 200, sondern gut 370 Urkunden), dessen Bruchteile (insgesamt 21 Urkunden) sich heute nicht nur an den erwähnten Standorten sondern auch im Kärntner Landesarchiv in Klagenfurt (10), im Steiermärkischen Landesarchiv in Graz (9 zusätzliche Urkunden außerhalb des Rahmens des erwähnten veröffentlichten Korpus) sowie im Stadtarchiv in Krems an der Donau und im Stiftsarchiv in Lilienfeld (je eine Urkunde) identifizieren lassen. Der restliche dem Fachpublikum gänzlich unbekannte Teil ist vorerst nur in Form von Zusammenfassungen der erwähnten Verzeichnisse zugänglich. Diese 174 Regeste, die im Anhang veröffentlicht werden, stellen einen Schlüssel dar für bedeutende Einsichten im Bereich der Genealogie und Besitzgeschichte der Gallenberger.

Der Gallenberger Genealogie im 14. und 15. Jahrhundert ist der zweite Teil des vorliegenden Beitrags gewidmet. Die Verwendung aller zugänglichen Quellen und Regeste der nicht erhaltenen Urkunden machen eine Ergänzung und Korrektur der bisherigen Kenntnisse über den einschlägigen Bereich möglich. Neue Erkenntnisse ermöglichen auch eine kritische Analyse der gut 300 Jahre alten *Genealogia illustrissimae familiae de Gallenberg* von Schönleben, die bisher als unzuverlässig bzw. in einigen Teilen mindestens unüberprüfbar galt. Überraschenderweise kann man Schönlebens Feststellungen größtenteils rehabilitieren, zugleich aber auf einige wesentliche Fehler hinweisen und diese entsprechend berichtigen.